

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Anne Heinsalu

EESTIKEELNE RAAMATUPIDAMISKIRJANDUS AASTATEL

1945–1990

Magistritöö

Õppekava TARM, peaeriala audiitortegevus

Juhendaja: Jaan Alver, PhD

Tallinn 2018

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varem ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 11 280 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Anne Heinsalu

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 143789TARM

Üliõpilase e-posti aadress: anneheinsalu@hotmail.eeJuhendaja: Jaan Alver, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
1. EESTIKEELSE RAAMATUPIDAMISALASE KIRJANDUSE ÜLDISELOOMUSTUS	7
1.1. Raamatupidamisalane kirjandus Eestis enne 1945. aastat.....	7
1.2. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1945–1950	11
1.3. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1951–1960	16
1.4. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1961–1970	19
1.5. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1971–1980	22
1.6. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1981–1990	25
1.7. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1945–1990	31
2. RAAMATUTE ANALÜÜS	32
2.1. Raamatute analüüs autorite järgi	32
2.2. Raamatute analüüs lähtudes sisust ja otstarbest	33
2.3. Raamatute analüüs lähtudes terminoloogiast ja keelekasutusest.....	35
2.4. Viiteanalüüs	40
KOKKUVÕTE	45
SUMMARY	48
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	51
LISAD	55
Lisa 1. Raamatute autorite töötamine ülikoolides	56
Lisa 2. Raamatute liigitus	58
Lisa 3. Viited	60
Lisa 4. Eestikeelsete autorite viited Eesti autorite raamatutele	63

LÜHIKOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärk on uurida nõukogudeaegset eestikeelset raamatupidamisalast kirjandust ja välja selgitada, mis oli toleaesgses raamatupidamisalases kirjanduses positiivset ja mis oli negatiivne.

Magistritöö teema on aktuaalne seetõttu, et nõukogudeaegset raamatupidamisalast kirjandust ei ole seni põhjalikult uuritud.

Töö koosneb sissejuhatuses ja kahest peatükist. Sissejuhatuses püstitab autor hüpoteesi: nõukogudeaegne raamatupidamine oli väga reguleeritud ja lihtsakoeline ning ka raamatupidamisalane kirjandus oli primitiivne.

Raamatupidamiskirjanduse uurimiseks, iseloomustamiseks ja võrdlemiseks on kasutatud kvalitatiivset tekstianalüüsi, vaatlust, võrdlusmeetodit ja viidete analüüsi.

Autor jõuab järeldusele, et kuigi nõukogudeaegne raamatupidamine ja raamatupidamisalane kirjandus olid primitiivsed, oli eestikeelse raamatupidamisalase kirjanduse olemasolu vajalik.

Võtmesõnad: raamatupidamine, eesti keel, kirjandus, terminoloogia

SISSEJUHATUS

Magistritöö eesmärk on uurida nõukogudeaegset eestikeelset raamatupidamisalast kirjandust ja välja selgitada, kes käsitletaval perioodil raamatupidamisalaseid raamatuid kirjutasid, mis liiki raamatutega oli tegemist, kellele need olid mõeldud ning mis oli toleagues raamatupidamisalases kirjanduses positiivset ja mis oli negatiivne. Eesmärk on võrrelda uuritava perioodi raamatupidamisalast kirjandust tänapäeva eestikeelse raamatupidamisalase kirjandusega ja Eesti kõrgkoolides tänapäeval kasutatavate ingliskeelsete raamatupidamisalaste õpikutega.

Magistritöö teema on aktuaalne seetõttu, et nõukogudeaegset raamatupidamisalast kirjandust ei ole varem põhjalikult uuritud.

Töö autor on püstitanud hüpoteesi: nõukogudeaegne raamatupidamine oli väga reguleeritud ja lihtsakoeline ning seetõttu oli ka raamatupidamisalane kirjandus primitiivne.

Magistritöös uuritava raamatupidamiskirjanduse iseloomustamiseks ja võrdlemiseks on kasutatud kvalitatiivset tekstianalüüsi, vaatlust, võrdlusmeetodit ja viidete analüüsi. Viidete puhul on vaadeldud viidete üldarvu, raamatute autorite viiteid enda teostele, teiste autorite teostele, seadustele ja sotsialistlikule propagandale.

Magistritöö põhiosa koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis antakse kõigepealt ülevaade eestikeelsest raamatupidamisalasest kirjandusest enne uuritavat perioodi ja kirjeldatakse, milline oli sel ajal Eesti poliitiline ja majanduslik olukord. Seejärel tutvustatakse uuritava perioodi raamatupidamisalast kirjandust aastakümnete kaupa. Iga kümnendi kohta tuuakse ilmunud teoste ligikaudne arv ja üldiseloomustus. Raamatuid, mida magistritöö autor peab käsitletavale ajajärgule iseloomulikumaks ja olulisemaks, on tutvustatud põhjalikumalt. Raamatute kirjeldamisel on lähtunud järgnevast:

- kas tegemist on eestikeelse originaal- või tõlketeosega;
- kes on raamatu autor, kas tegemist on akadeemilise elukutse esindaja või praktikuga;

- kas tegemist on õpiku, raamatupidamise aluseid tutvustava raamatu või teatud valdkonna spetsiifikat käsitleva kirjutisega; kas raamat on mõeldud raamatupidamises algajatele või spetsialistidele;
- kas raamatu tekst on ladusalt kirjutatud ja üheselt mõistetav, milliseid termineid kasutatakse;
- kas raamatus on viiteid, ja kui on, siis millele on viidatud.

Teises peatükis võrreldakse esimeses peatükis põhjalikumalt tutvustatud trükiseid tänapäeva raamatupidamisalase kirjandusega. Tuuakse välja nõukogudeaegsete raamatute plussid ja miinused ning selgitatakse, kas hüpotees leidis kinnitust.

1. EESTIKEELSE RAAMATUPIDAMISALASE KIRJANDUSE ÜLDISELOOMUSTUS

1.1. Raamatupidamisalane kirjandus Eestis enne 1945. aastat

Eestikeelse raamatupidamisalase kirjanduse ajalugu on lühike. Enne Eesti Vabariigi iseseisvumist 1918. aastal olid koolid, ametiasutused ja ettevõtted kas saksa- või venekeelsed, olenevalt võimalike olujate nõuetest. Saksa- ja venekeelsed oli ka enamik ilmunud raamatuist, sh õpikud ja teaduslased kirjutised. Tartu Ülikool on üks Euroopa vanematest kõrgkoolidest ja alates ülikooli asutamisest on seal ka raamatupidamist õpetatud. Õpetati saksa ja vene keeles, eestlastest õppejõudusid ja majandusteadlasi ei olnud.

20. sajandi alguses oli tööstus Eesti territooriumil väga algeline. Maapiirkondades olid valdavalt väiketalud, kus saadi hakkama peamiselt oma pere tööjõu ja paari palgatud abilisega. Pärast Eesti Vabariigi iseseisvumist 1918. aastal jaotati Vabadussõjast osavõtjatele mõisate maid. Ka need maatükid olid väikesed. Kuna riigis suuretegevõtted puudusid ja maal olid väiketalud, oli vajadus eelkõige niisuguste raamatute järele, kus õpetataks väikeettevõtetele ja väiketaludele sobivat raamatupidamist.

Pärast Eesti Vabariigi tekkimist otsustati muuta haridus eestikeelseks. Eestikeelsele õppele pidi üle minema ka Tartu Ülikool. 1. juulil 1920 moodustati Tartu Ülikooli õigusteaduskonna juurde kaubandusteaduse osakond, kus õpetati raamatupidamist käsitlevaid aineid (Krinal 1999, 32). Kuna eestlastest õppejõude ei olnud, anti olemasolevatele õppejõududele võõrkeeltelt eesti keelele üleminekuks aega kümme aastat (Alver, Alver 2015, 12).

Raamatupidamist ja bilansiteooriat õpetas Tartu Ülikoolis Kuressaares sündinud Karl Müller, kes alustas 1922. aastal dotsendi ajutise kohusetäitjana, 1924–1928 oli dotsendi kohusetäitja ja alates 1928. aastast dotsent. Esimestel aastatel luges Müller loenguid oma emakeeles – saksa keeles. Alates 1924. aastast õpetas ta eesti keeles (Majandusharidus ja -teadus Tartu Ülikoolis 2015, 91–92). Pärast Karl Mülleri surma 1935. aastal õpetasid raamatupidamist Verner Valk, Friedrich

Malm ja Artur Kaljot (Krinal 1999, 57).

Esimesed eestikeelsed raamatupidamisalased raamatud ilmusid varem – 1900. aastal. Nendeks olid V. K. Sepa (autori eesnimi teadmata) „Kodune raamatupidamine“ ja Jaak Reichmanni „Talu ärraamatud“. 1902. aastal ilmusid A. Tattari (autori eesnimi teadmata) „Põllumajanduse raamatupidamise õpetus“ ja Johann Kunimägi „Praktiline juhatus põllumehe raamatupidamiseks (kahekordse Itaalia kava järel)“. Kõik neli olid õhukesed brošüürid, milles õpetati talupidajaid raamatupidamist korraldama. (Linnaks 1983, 36)

1903. aastal ilmus Friedrich Scubitzi „Kahekordne Italia Raamatupidamise Õpetus“, milles käsitleti ka raamatupidamise teooriat. Professor Linnaks on pidanud Scubitzi raamatut esimeseks eestikeelseks raamatupidamise teooriat käsitlevaks õpikuks (*Ibid.*, 37).

1920. aastal ilmus Eduard Karlsoni brošüür „Kahekordne ehk Itaalia raamatupidamine“, 1922. aastal Johannes Adamsoni „Majandusteadus: keskkoolidele ja eneseharimiseks“ ning Lilli Ibruse „Raamatupidamise õpiraamat“. Ibruse raamatus on neli osa: arvete teooria, raamatute teooria, raamatupidamise iseärasused ettevõtete liikide järgi ja raamatupidamise iseärasused ettevõtete vormi järgi. Raamatu I osa järel on toodud lahendamiseks praktilised ülesanded. Tekst on kirjutatud lihtsalt, selgelt ja huvitavalt. (Ibrus 1922) „Raamatupidamise õpiraamatut“ on kahe maailmasõja vahelise perioodi majandusterminoloogiat käsitlevas artiklis kiitnud ka professorid Jaan ja Lehte Alver, nimetades Ibruse raamatut esimeseks korralikuks raamatupidamise õpikuks, mis kirjutatud väga ladusas kirjakeeles (2015, 16).

Veel ilmusid 1920. aastatel Johannes Tamme (hiljem nimi muudetud, uus nimi Tammo) „Raamatupidamise õpetus. Üldselgitus ja lihtraamatupidamine“ 1921. aastal ja „Raamatupidamise õpetus. Kahekordne raamatupidamine“ 1923. aastal. Samal aastal ilmus ka Georg Grafi (hiljem nimi eestistatud, uus nimi Heino Tähiste) „Raamatupidamise õpetus kirja teel“, mille lõpus on 22 terminiga oskussõnastik. 1929. aastal avaldati Eesti Vabariigi esimese rahandusministri, endise kaubandus-tööstusministri, Riigikogu liikme, Eesti Panga direktori ja riigivanema Johan Kuke „Raamatu- ja arvepidamise käsiraamat. Tarvitajate- ja majandusühingute tegelastele“.

1930. aastatel avaldatud raamatupidamisalasesest kirjandusest väärivad esiletõstmist 1931. aastal ilmunud N. Rittichi (eesnimi teadmata) „Praktiline raamatupidamine iseõppimiseks“ ja 1934. aastal ilmunud Karl Mülleri „Panga ja tööstusraamatupidamine 1930. aasta II poolel“. 1938. aastal

avaldas tol ajal Tallinna Poeglaste Kaubandus- ja Kommertskoolis õppejõuna töötanud Johannes Tammo õpiku „Raamatupidamise õpetus“, mille taset professor Linnaks on hinnanud heaks (Linnaks 1983, 38).

1935. aastal ilmus Karl Inno „Bilansianalüüs“, põhjalik ja ulatuslik raamat, mis aitab bilansi mõista ja analüüsida. Raamat on kirjutatud lihtsalt ja arusaadavalt ning seda on ka tänapäeval õpetlik ja huvitav lugeda. Karl Inno lõpetas 1932. aastal Tartu Ülikooli majandusteaduskonna *cum laude* ning kaitses 1936. aastal, pärast vahepealset sõjaväeteenistuses viibimist, magistritöö kätismajanduse alal. Alates 1936. aastast töötas ta Tartu Ülikoolis: algul assistendina, alates 1938. aastast panganduse ja kindlustusanduse adjunkt-professorina ning aastatel 1941–1944 majandusteaduskonna professorina. Aastatel 1937–1940 õpetas Inno bilansianalüüsi. 1944. aastal põgenes Inno Saksamaale, kust hiljem suundus edasi Ameerika Ühendriikidesse. (Majandusharidus ... 2015, 98–99)

1935. aastal kaitses Tartu Ülikoolis magistritöö „Tööstuslik kalkulatsioon“ Verner Valk. Valgu magistritöö oli esimeseks eesti keeles kaitsitud raamatupidamisalaseks magistritööks. (Alver, Alver 2011b, 573)

1930. aastatel eraldus Tartu Ülikooli majandusteaduskond õigusteaduskonnast. Ettevalmistusi selleks tehti alates 1932. aastast, kuid iseseisva teaduskonnani jõuti alles 1938. aasta 1. jaanuaril. (Tartu Ülikooli Majandusteaduskond ... 2008, 11)

Esimese Eesti Vabariigis ajal peeti eesti keele arendamist väga tähtsaks. Toimus massiline nimede eestistamine ning eestikeelse oskussõnavara kasutuselevõtmine. Eestikeelsete oskussõnade olemasolu peeti oluliseks ka teaduses, sh majandusõpetuses ja raamatupidamises. Eestikeelse raamatupidamisalase terminoloogia kasutamisele aitas kaasa 1935. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud „Äriettevõtete raamatupidamise keele seadus“, mis kohustas raamatuid pidama eesti keeles.

Iseseisvunud Eestis anti välja mitmesuguseid sõnaraamatuid, sh Johannes Aaviku „Uute sõnade ja vähem tuntud sõnade sõnastik. Teine parandet ja suuresti täiendet trykk“ 1921. aastal, Leonhard Sõerdi „Eesti keeles tarvitusel olevate võõrakeelsete sõnade sõnastik“ 1923. aastal ning mitu Herbert Haljaspõllu (eestistatud nimi, 1921. aastani Grünfeldt) kirjutatud raamatut, mille hulgast väärivad esile tõstmist „Ärielu manuaal I. Kaubanduslik terminoloogia koos saksakeelse võtmega“

1935. aastal, „Entsüklopeediline võõrsõnastik“ ja „Suur võõrsõnade leksikon. Entsüklopeediline võõrsõnastik“ 1937. aastal. Mõned autorid, sh Georg Graf, N. Rittich ja Karl Inno, lisisid oma raamatute lõppu väikesed terminoloogiasõnastikud. Raamatupidamise seisukohalt oli kõige olulisem 1935. aastal ilmunud majandussõnastik „Valimik majanduslikke oskussõnu“, mille valmimisse oli kaasatud nii eriala asjatundjaid kui ka keeleteadlasi.

Uute sõnade kasutuselevõtmisel oli ka negatiivne külg: kohati muutusid vaidlused raamatupidamisalase terminoloogia üle tuliseks ja jõudsid isegi halvustavate artikliteni ajakirjanduse veergudel (Alver, Alver 2016, 26).

1930. aastate lõpuks oli suur osa eestikeelsest raamatupidamisalasest terminoloogiast tänu uute sõnade loomisele ning teistest keeltest terminite ülevõtmisele ja mugandamisele välja kujunenud. Kasutusel olid mõisted käibevara, omakapital, põhivara, rentaablus, konto, amortisatsioon, annuiteet.

28. septembril 1939. aastal kirjutati alla Eesti Vabariigi ja Nõukogude Liidu vastastikuse abistamise paktile, järgnes Vene sõjaväebaaside moodustamine Eesti territooriumil ning Eesti Vabariigi annekteerimine Nõukogude Liidu poolt 1940. aasta suvel. Nõukogude periood tõi kaasa olulisi muudatusi kõrghariduses. Võimude otsusel kaotati Tartu Ülikoolist majandusteaduskond, majandusõpe viidi üle Tallinna Polütehnilisse Instituuti (TPI, praegune Tallinna Tehnikaülikool). Poliitiliselt sobimatud õppejõud asendati nõukogudemeelsetega. Töö kaotas ka adjunkt-professor Karl Inno. Kehtima hakkasid Nõukogude Liidus kasutusel olnud raamatupidamist käsitlevad õigusaktid. Keerulisest poliitilisest olukorrast hoolimata ilmus 1940. aastal üks raamatupidamisalane raamat – Aleksander Kuke kirjutatud „Arveasjanduse käsiraamat“.

Nõukogude periood ei kestnud kaua. Saksa okupatsioonivõimu tulekuga viidi majandusõpe alates 1. oktoobrist 1941 Tartu Ülikooli tagasi. Kõigi enne 1940. aasta 21. juunit ülikoolis töötanute töökohad taastati. Õppetöö majandusosakonnas algas siiski alles 1942. aasta oktoobrist. Eestis hakkasid kehtima Saksa riigis käibel olnud raamatupidamist käsitlevad õigusaktid.

Vaatamata raskele sõjaajale nõuti ülikooli õppejõududelt teadustöö tegemist ja oodati raamatute avaldamist. 1942. aastal ilmus Karl Inno raamat „Kontoraamistik ja kuluarvestus“. 1943. aastal valmis Inno ka doktoritöö teemal „Tallinn finantshaldusliku organismina“. Samal aastal valmis doktoritöö teemal „Raamatupidamise ratsionaliseerimine Eestis“ ka Verner Valgul (Krinal 1999,

57–67). Mõlemad väitekirjad jäid sõja tõttu kaitsmata.

Pärast nõukogude võimu taaskehtestamist hakkasid jälle kehtima Nõukogude Liidus kasutusel olnud raamatupidamist käsitlevad õigusaktid. Majandusõpe viidi 1944. aasta sügisest uuesti Tallinna Polütehnilisse Instituuti, kus alustati tööstuse, kaubanduse ja rahanduse suunitlustega majandusspetsialistide õpetamist. Selleks moodustati kuus kateedrit, nende hulgas ka statistika ja raamatupidamise kateeder (Tallinna Tehnikaülikooli Majandusteaduskond ... 2010, 18). Kuna paljud endised Tartu Ülikooli töötajad olid emigreerunud, oli õppejõudude leidmisega raskusi. 1944. aasta sügissemelstril jäi majandusteaduskonnas lugemata 13 õppeainet (Krinal 1999, 73). Ka teadustegevus soikus.

1.2. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1945–1950

1944. aastal, kui Nõukogude Liit okupeeris Eesti, muutus Eesti poliitiline ja majanduslik olukord. Eesti jäi Nõukogude Liidu koosseisu, kehtima hakkas sotsialistlik kord. Eesti Vabariigis kasutusel olnud raamatupidamist reguleerivad dokumendid ei olnud enam asjakohased. Kiiresti oli vaja eestikeelseid juhendeid ja õpikuid raamatupidamise korraldamiseks. Eestis ei olnud sel ajal sotsialistliku riigi raamatupidamist tundvaid spetsialiste. Ka Tallinna Polütehnilises Instituudis oli majandusainete õppejõududest suur puudus. Tööle võeti mõned noored õppejõud, kes olid äsja ülikooli lõpetanud või alles lõpetamas. Õppejõud pidid töötama topeltkoormusega, lisaks nõuti neilt üliõpilaste poliitilist kasvatamist ja ühiskondlikust tööst osavõttu. Raamatute kirjutamiseks selle kõrvalt aega ei jätkunud. (Krinal 1999, 70–80) Seetõttu ei ilmunud Eesti autoritelt neil aastail ka raamatupidamisalaseid trükiseid – kõik tol ajal ilmunud raamatud on vene keelest tõlgitud.

Sotsialistliku riigi raamatupidamise kohta andis esimese eestikeelse raamatu 1945. aastal välja kirjastus Pedagoogilise Kirjandus. Selleks oli **A. Lokšini** raamat „**Tööstusettevõtte bilanss ja selle analüüs**“. Autor oli tegevraamatupidaja, tema eesnimi on teadmata (Медведев, Назаров 2007, 336). Raamat ilmus August Vodja tõlgituna sarjas „Abiks kaadrite majanduslikus väljaõppes“. Tegemist on õhukese 79-leheküljelise brošüüriaga, mis tutvustab tol ajal Nõukogude Liidus tööstusettevõtetele kehtinud bilansi vormi, bilansiridade järjekorda ja liigendust ning õpetab bilanssi mõistma ja analüüsima. Oluline osa on bilansis kajastuvate tegelike majandusnäitajate võrdlusel plaaniga ette nähtud näitajatega – tolle perioodi bilansis olid lisaks majanduslikele näitajatele ka read plaaniga ette nähtud normatiivsete näitajate kohta. Autor

selgitab ette antud normatiividest kinnipidamise vajadust ning õpetab koostama plaani täitmist kajastavaid aruandeid. Raamatus esitatud bilansis on kirjeid, millega selgitatakse sõja ajast tingitud kaotusi, kahjusid ja lisakulutusi. Brošüüris on viiteid bilansi kohta kehtivatele õigusaktidele. (Lokšin 1945). Magistritöö autori arvates on Lokšini raamat võrreldes Inno „Bilansianalüüsiga“ halvema keelekasutusega, raskemini mõistetav ja vähem ülevaatlik.

1946. aastal andis kirjastus Pedagoogiline Kirjandus välja **E. I. Gleihi** raamatu „**Raamatupidamise Kursus. Põhialused**“. E. I. Gleihi kohta on teada, et ta oli dotsent, töötas ka ekspert-konsultandina (Медведев, Назаров 2007, 325, 330, 357). Muud andmed, ka eesnimi, on teadmata. Raamatus ei ole märgitud tõlkijat, keeleline toimetaja on J. Väinaste. See 167-leheküljeline teos on 1945. aastal ilmunud Lokšini raamatust põhjalikum, sisaldades lisaks bilansi tutvustamisele ka teavet tol ajal kohustusliku kontoplaani, kontodel majandusoperatsioonide arvestamise, kontode liikide ja vastastikuse sõltuvuse ning kontode ja bilansi seoste kohta. Raamat õpetab koostama raamatupidamise lausendeid ja kontotabeleid ning mitmesuguseid dokumente, sh pearaamatut, päevaraamatut, kassa sissetuleku- ja väljaminekuordereid ning inventuuri ja laoarvestuse dokumente. Omaette peatükk on vigaste kirjendite parandamise kohta. Raamatus on rohkesti tolele ajale iseloomulikku sotsialistlikku propagandat, kuid vastukaaluks on toodud ka lühike ülevaade raamatupidamise ajaloost. Teose viimane peatükk kirjeldab raamatupidamisaparaati, selle põhilisi ülesandeid ja vastutust ning raamatupidamistöötajate kutse-eetikat. (Gleih 1946)

1946. aastal ilmus kirjastuse Pedagoogiline Kirjandus väljaandena veel professor **Natan Veitsmani** raamat „**Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs (kuidas iga kuu kontrollida ettevõtte tööd raamatupidamise ja statistika andmete järgi)**“. Andmed tõlkija kohta puuduvad, vastutav toimetaja oli K. Juhever. Professor Veitsman oli juudi rahvusest Nõukogude Liidu majandusteadlane, doktorikraadiga teoreetik ja praktik. Tema peamised uurimisvaldkonnad olid ettevõtete majandustegevuse analüüs ja bilansiteooria. (Alver, Alver 2011b, 644)

„Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs“ on õhuke 47-leheküljeline brošüür. Raamatus on toodud 40 majanduslikku näitajat, mis on jagatud raamatu nelja osa vahel. Viimasteks on tootmine, omahind, realiseerimine ja tasuvus ning bilanss. Näitajad on toodud esmalt loeteluna, järgneb selgituste osa. Esimeses kolmes osas võrreldakse tegelikke majandusnäitajaid plaanilistega: kaubatoodang protsentides plaanist; tööviljakus ehk toodangu väljalase ühe töölise kohta plaani järgi ja tegelikult; töönormide täitmine ehk töönormide täitmise protsent kogu ettevõtte kohta;

omahinnaplaani täitmine kogutoodangu alal ehk kõrvalekaldumine plaanitud omahinnast protsentides; kulunormidest kinnipidamine toorainete ja põhimaterjalide alal; realiseerimise vastavus tootmismahule ehk väljastatud ja realiseeritud toodang plaanist protsentides; realiseerimisest saadud tulude plaani täitmine ehk tegelik tulu realiseerimisest protsentides. (Veitsman 1946, 8–10)

Toodud majanduslike näitajate hulgas on ka selliseid, mida nüüdisajal, tihti küll veidi teistsuguste nimetuste all, kasutatakse, näiteks „vahendite käive (käibepäevades)“ (*Ibid.*, 10, 34–35), tänapäeval käibevälde või „ettevõtte maksevalmidus (bilansi likviidsuse koefitsient)“ (*Ibid.*, 10, 39). On ka selliseid majandusnäitajaid, mille nimetused tunduvad koomilised, näiteks „tööliste paigalpüsimatuse koefitsient ehk lahkunud tööliste arvu suhe lähtekokkuvõttele“ (*Ibid.*, 8), „mitteplaani tulumuste poolt neelatud kasumi osa (mitmesuguste tulude ja kahjude saldo protsentides realiseerimisest saadus summale)“ (*Ibid.*, 9–10), „bilansi haiged kirjed“ (*Ibid.*, 10).

Kolmas 1946. aastal ilmunud raamat on majandusteaduste doktori, professor **Nikolai Kiparissovi** „**Raamatupidamise teooria**“, mis vene keeles ilmus 1940. aastal. „Raamatupidamise teooria“ andis välja kirjastus Teaduslik Kirjandus. Raamatus ei ole tõlkijat märgitud, vastutav toimetaja on K. Raud. Professor Kiparissov oli Nõukogude Liidus tunnustatud õppejõud ja majandusteadlane, kelle teoseid tõlgiti ja anti välja ka teistes sotsialistliku süsteemi riikides. Tema peamised uurimisvaldkonnad olid raamatupidamise üldprobleemid, bilansiõpetus ja kaubandus-raamatupidamine. (Alver, Alver 2011a, 542)

„Raamatupidamise teooria“ on 322-leheküljeline raamat, milles käsitletakse kõiki tol ajal aktuaalseid raamatupidamisalaseid probleeme. Esimestes peatükkides selgitab autor raamatupidamise objekti, meetodit ja mõisteid üldiselt ning sotsialistliku riigi raamatupidamise omapära. Järgnevad selgitused bilansi kohta ja jooksva raamatupidamise seos bilansiga. Õpetatakse koostama raamatupidamisalaseid lausendeid ja igapäevasele raamatupidamisele omaseid dokumente, selgitatakse analüütilise ja sünteetilise arvestuse omapära. Palju on kirjutatud kontodest ja kontode klassifitseerimisest. Eraldi osad on pühendatud raamatupidamisaasta lõpetamisele ja sotsialistlikule aruandlusele. Autor on kirjutanud raamatupidamistehnika kohta iseseiseva peatüki, mis hõlmab dokumendiringlust ja dokumentide töötlust, ekslike kirjendite parandamisviise ning raamatupidamise mehhaniseerimist. Autor selgitab põhjalikult tollaegset kopeerarvestust ja selleks kasutatud kopeerimistehnikat, minnes seejuures nii kaugele, et määrab ära, millise käega millist dokumenti tõsta (Kiparissov 1946, 236). Teose viimane peatükk käsitleb

raamatupidamise ajalugu alates arvepidamisest vanas Egiptuses enne meie ajaarvamist kuni sotsialistliku arvepidamiseni välja.

Raamatus võrreldakse pidevalt sotsialistliku ja kapitalistliku riigi raamatupidamist. Väga palju on tsiteeritud riigijuhte, on sotsialistlikku propagandat. Kohati on selline propaganda vägagi koomiline: „Peab kõikide vahenditega avastama raamatupidamisaparaati pugunud rahva-vaenlased, sotsialistliku omandi varastajad, prügi silmaajajad jms; neid ei tohi sotsialistliku arvestuse teostamise juurde lasta, nagu nende jaoks pole üldse ruumi sotsialismi ülesehitustööle andunud ausate töötajate keskel.“ (*Ibid.*, 265), „Kahjurlik praktika, mille rahvaenlased on omal ajal sisse viinud tarbijate ühistegevusse...“ (*Ibid.*, 211).

Raamatus on ka palju muidu koomilisi lauseid, nt „Juhul, kui tulemuseks osutub kahjum, tuleb selgitada selle ebanormaalse olundi põhjused.“ (*Ibid.*, 191), „Need esemed asuvad kulgemisel kas toorainest pooltoote või pooltootest valmistoote suunas“ (*Ibid.*, 37), „... viia riiklikkude ühtumite, trustide ja teiste majanduslikkude organisatsioonide käibevahendite määrad kokkukõlla...“ (*Ibid.*, 39) ja raamatupidamise kohta „Igasugune alahindav suhtumine selle ala teoreetilistesse küsimustesse viib paratamatult raamatupidamise lahtikiskumisele rahvamajandusliku arvestuse süsteemist (*Ibid.*, 35). Aga ka koomilisi väljendeid, näiteks ostja-maksnik maksja tähenduses ja aviis makseteatis tähenduses (*Ibid.*, 130), lunastis võlgnevuse tähenduses (*Ibid.*, 95), pikklaen pikaajalise laenu tähenduses (*Ibid.*, 95); summides iga konto käibeid kontode käivete liitmise tähenduses (*Ibid.*, 99), kuhjed ja kaod kasumi ja kahjumi tähenduses (*Ibid.*, 110), minem realiseerimise tähenduses (*Ibid.*, 117) ning direktorifond erifondi nimetusena (*Ibid.*, 138). Erinevalt varem kirjeldatud teostest on selle raamatu lõpus nimetuse „Sisu indeks“ all tähestikuline sisujuht olulisemate mõistete leidmiseks ning tsiteeritud kirjanduse loetelu.

1947. aastal andis kirjastus Pedagoogiline Kirjandus välja **P. N. Vassilenko** raamatu „**Raamatupidamise kursus tehnikumidele**“. Raamatus on 347 lehekülge. Keeletoimetaja on J. Väinaste, tõlkijat ei ole märgitud. Autori kohta andmed puuduvad, ka eesnimi pole teada. Raamatu ülesehitus on loogiline: alustatakse majanduse ja raamatupidamise üldmõistetest, järgnevad bilansi mõiste ja selgitus, kontode, kahekordse kirjendamise ja lausendite tutvustamine. Seejärel selgitatakse raamatupidamises kasutatavat dokumentatsiooni, põhioperatsioonide arvestamist, ettevõtte jooksvat arvestust ja aruandlust, ka bilansi koostamist, ning selgitatakse sünteetiliste ja analüütiliste kontode olemust. Järgneb raamatupidamise tehnika ja vormide selgitus ning viimasena ülevaade raamatupidamise organiseerimisest. Ka selles õpikus on väga palju

sotsialistlikku propagandat, kuid raamatu tekst on ladus ja hästi loetav. Kasutatud on palju definitsioone, mõisteid selgitatakse lihtsalt ja arusaadavalt. Raamatus esineb kummalisi väljendeid, näiteks „väljati“ väljastatava toodangu ja „väljamine“ väljasaatmise tähenduses (P. N. Vassilenko 1947, 62), „sotsialistlik akumulatsioon“ omahinna ja müügihinna vahe tähenduses (*Ibid.*, 65), kahjumi asemel „kaotus“ (*Ibid.*, 179), „viitunud laen“, mille all mõeldakse laenu, mille maksetähtaeg ei ole saabunud, ja laenutamine laenamise tähenduses (*Ibid.*, 189), *on call konto*, mille all mõeldi Riigipangas avatud kontot, mis krediteeris kaupade ostu kokkulepitud ulatuses (*Ibid.*, 188) jm. Samuti on teoses palju üleliigsetena tunduvaid õpetusi, näiteks vigade leidmist ja parandamist tutvustavas osas õpetatakse kontrollitud numbrite kõrvale linnukeste joonistamist (*Ibid.*, 291). Võib-olla seetõttu, et tegemist on õpikuga, on erinevalt teistest kirjeldatud raamatutest Vassilenko raamatu iga peatüki lõpus kontrollküsimused, mis juhivad tähelepanu kirjutatust kõige olulisemale.

1949. aastal ilmus kirjastuse Pedagoogiline Kirjandus väljaandena **V. Lavrovi ja N. Djatšenko** raamat „**Maksude ja lõivude planeerimine**“. Autorite kohta andmed, ka eesnimed, puuduvad, tõlkijat märgitud pole, keeleline toimetaja on M. Tedre. Raamatu esilehe pöördel on märkus, et tegu on NSVL Rahandusministeeriumi Õppeasutiste poolt lubatud õppevahendiga NSVL Rahandusministeeriumi süsteemi kursuste võrgu ja rahandustehnikumide jaoks (Lavrov, Djatšenko 1949, 2). Tegu on 93-leheküljelise brošüüriga, kus on toodud kõik sellel ajal kehtinud maksud ning ning maksude planeerimise õpetus. Maksude planeerimist on käsitletud nii aasta kui ka kvartalite lõikes. Erilist tähelepanu on pööratud põllumajandusmaksu ja kolhoosidelt laekuva tulumaksu, aga ka kohalike maksude planeerimisele. Samuti on peatükk erisikutelt laekuvate maksude kohta (sel ajal kehtisid Nõukogude Liidus maksud, mida tänapäeval ei ole, näiteks maksud vallalistele ja vähelapselistele peredele). Lisana on toodud NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend maksude laekumise planeerimise kohta 4. augustist 1947. a nr 604 (*Ibid.*, 48–93). Juhend sisaldab ka dokumendinäidiseid.

1950. aastal avaldas Eesti Riiklik Kirjastus raamatu „**Juhendmaterjalide kogumik raamatupidamisarvestuse alal**“. 1947. aastal ilmunud venekeelse originaali on tõlkinud V. Muhel, A. Mullaver ja A. Tomingas, vastutav toimetaja on H. Teder. Tegemist on seaduste koguga, mis koondab endas kõik tol hetkel Nõukogude Liidus kehtinud raamatupidamist puudutavad õigusaktid. Raamatus on 710 lehekülge. Peale vastutava toimetaja lühikese eessõna puuduvad igasugused täiendavad selgitused ja kommentaarid. Raamatu alguses on kasutatud

lühendite loetelu ja lõpus tähestikuline sisujuht. (Juhendmaterjalide kogumik raamatupidamisarvestuse alal 1950)

Kokku ilmus aastatel 1944–1950 üle kahekümne raamatupidamisalase raamatu, kõik need on vene keelest tõlgitud. Tõlked on erineva kvaliteediga, raamatutes on palju sotsialistlikku propagandat ning koomilisi mõisteid ja väljendeid. Sellest hoolimata täitsid need raamatud oma ülesande, st õpetasid kiiresti sotsialistliku riigi raamatupidamist mõistma ja teostama. Üheski aastal 1944–1950 ilmunud raamatus raamatupidamisteooriat edasi ei arendatud.

1.3. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1951–1960

1951. aastal andis Eesti Riiklik Kirjastus välja 325-leheküljelise raamatu „**Kolhoosi kahekordne raamatupidamine**“. Teose autorid on **I. I. Bik, G. V. Vaštšinski, S. I. Karassanov, G. S. Nazarov, N. P. Sidelkin, L. P. Sobolevski, M. M. Suknov ja A. V. Umnov**. Ühegi autori kohta eesti teabekirjanduses andmeid ei ole, ka eesnimed pole teada. Vene keelest on teose tõlkinud L. Meier.

Raamat on kirjutatud lihtsalt, selgelt ja arusaadavalt – selle järgi on ka päris algajal kerge kolhoosi raamatupidamist õppida. Iga peatüki lõpus on kontrollküsimused. Toodud on palju lihtsaid ja arusaadavaid näiteid. Teose muudab loetavamaks ka see, et tekstis on kõik vene nimed asendatud eesti nimedega. Sotsialistlikku propagandat on vähem kui magistritöö eelmises jaotises kirjeldatud 1944–1950. aastatel ilmunud raamatutes.

Raamatus on põhjalikult selgitatud raamatupidamise üldteemasid, kuid on ka palju sellist, mis on omane vaid kolhooside raamatupidamisele (näiteks viljaseemne üle talve hoidmise kadude ja noorloomade kaalu suurenemisel kasumi arvutamine). Toodud on arvukalt dokumentide näidiseid, millest paljud olid omased vaid toleaeegsele kolhooside raamatupidamisele, näiteks „Põllumajanduspanga laenu mineraalväetiste ostuks“ (Bik *et al.* 1951, 183), „Kolhoosi liikmete arvelduste raamat (kolhoosniku isikulise konto osa „Naturaalarveldused“).“ (*Ibid.*, 195), „Normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks jaotamisele kuuluvate naturaaltulude arvestusleht“ (*Ibid.*, 296), „Emasloomade arvestuse raamat“ (*Ibid.*, 238), „Lüpsipäevik nr 69“ (*Ibid.*, 123) või „Noorloomade üleskasvatamine ja loomade nuumamine. Plaaniülesanne“ (*Ibid.*, 247).

Raamatus on toodud ka toredaid õpetusi: „Iga operatsioon kantakse raamatuisse selle toimumise päeval või hiljemalt järgmisel päeval. Ainult sel tingimusel saab pidada õigeaegset arvestust ehk, näiteks öeldakse, ažuuris.“ (*Ibid.*, 63) ja „Raamatute leheküljed nummerdatakse ja nõõritakse ning nõõri otsad pitseeritakse lakkpitseriga. Raamatu viimasele leheküljele märgib kolhoosi arvepidaja (sõnadega) mitu lehekülge on raamatus. Seda kinnitavad revisjonikomisjoni esimees ja arvepidaja oma allkirjadega. Raamatust lehti välja rebida, kokku liimida või uusi juurde kleepida on keelatud.“ (*Ibid.*, 62) või näiteks „Juhatus peab üldkoosolekul esile tooma kolhoosi stahaanovlasi ja lööktöölisi ning nende töö tulemusi (*Ibid.*, 318). On ka arusaamatuid lauseid: „Valitsus kohustas igat kolhoosi tagama end oma seemnepõldudel kasvatatud kõrgesordilise seemneviljaga.“ (*Ibid.*, 121).

1951. aastal ilmus Eesti Riikliku Kirjastuse väljaantuna ka „**Raamatupidamine tööstuses, sovhoosides ja kaubanduses**“. Raamatu autorid on **E. I. Gleich¹** ja **S. A. Štšenkov**. Serafim Štšenkov oli praktiseeriva raamatupidaja kogemusega vene majandusteadlane, majandusdoktor, kes õpetas mitmes Venemaa kõrgkoolis, tema juhendamisel kaitsti üle 30 kandidaaditöö, ta andis välja majandusalaseid õpikuid ja raamatuid. (Alver, Alver 2011b, 441) Raamatu tõlkijat ei ole märgitud.

Raamatus on 332 lehekülge ja see on ette nähtud erialase raamatupidamisarvestuse kursuse õpikuks rahandustehnikumides. See õpik ei ole päris algajatele, autorid eeldavad, et raamatupidamise algtõed, näiteks lausendite moodustamine, T-kontodel arvestamine, kontoplaan, bilansi koostamine jms on lugejale juba tuttavad. Olulisemad teemad, mida raamatus käsitletakse, on tööstusettevõtte põhivahendite ja amortisatsiooni arvestus, materjalide arvestus, kuluarvestus ning tootmistoodangu omahinna ja väljalaskehinna kalkuleerimine ning töölistele töötasu arvestamine. Eelviimases peatükis on lühidalt kirjeldatud arvestuse eripära sovhoosides ehk tolleaegsetes riiklikes põllumajandusettevõtetes ja viimases peatükis kaubandusorganisatsioonides. Õpik on põhjalik, toodud on palju näiteid, ka tabelleid ja dokumentide vorme. Iga peatüki lõpus on kontrollküsimused.

Ka selles raamatus on ohtralt sotsialistlikku propagandat, mis tänapäeva lugejale koomiline, näiteks „Sel ajal kui kapitalistlike maade töötajad on määratud vaesumisele ja nälgimisele, tõstab nõukogude rahvas lakkamatult oma elutaset ja sammub kindlalt põllumajandussaaduste külluse

¹ Gleichi kohta vt lk 12.

poole.“ (Gleich, Štšenkov 1951, 232), „Sotsialistlik majandussüsteem kõrvaldab hiiglasuured mittetootlikud kulud, mida tekitab ühiskondliku tootmise kapitalistlik viis, eriti praegustes, roiskuva kapitalismi tingimustes.“ (*Ibid.*, 270), „Sovhoosid etendasid hiiglasuurt osa kogu põllumajanduse sotsialistlikul rekonstrueerimisel, mis tegi Nõukogude Liidu põllumajanduse kõige eesrindlikumaks kogu maailmas ...“ (*Ibid.*, 227).

Lisaks on õpikus palju toredaid õpetusi töö korraldamise kohta. On tööpäeva alguse kirjeldus: „Näiteks kasutatakse paljudes tehastes sellist korda, et tööline või teenistuja tööle ilmudes riputab metallmargi ühelt tahvlilt teisele ja töölt lahkudes asetab selle tagasi ... Mõningates ettevõtetes aga kasutatakse ka sellist varianti: tööle ilmudes võtab töötaja oma margi tehase „läbikäigus“ asuvalt peatahvlilt ja riputab selle tsehhis (osakonnas) asuvale tahvlile, lahkudes aga riputab margi „läbikäiku“ tagasi. Peab mainima, et numbritahvlite detsentraliseeritud paigutus, s.o. vahetult tsehhis (osakonnas) asuvale tahvlile margi riputamise kord on kõige efektiivsem tööleilmumise kontrollimise vorm...“ (*Ibid.*, 73–74). Raamatus esineb kummalisi väljendeid, näiteks „remont-kesikud“ ja „kontroll-emised“, mille all on mõeldud tuloloomi (*Ibid.*, 245), ning erialaseid oskussõnu, mida tänapäeval enam ei kasutata, näiteks „akordtasu“ (*Ibid.*, 83) ja „tulude ja kulude bilanss“ (*Ibid.*, 172).

1954. aastal andis Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit välja raamatu „**Raamatupidamine tarbijaskooperatsioonis. Praktiline käsiraamat. Esimene osa.**“, autorid on **J. N. Dudov ja S. G. Elpiner**. Autorite kohta andmed puuduvad, ka eesnimed pole teada. Vene keelest on raamatu tõlkinud J. Lepp. Raamatus on 207 lehekülge ja see on mõeldud lugejatele, kel eelteadmised raamatupidamisest olemas – tarbijakooperatiivide arvepidajatele, raamatupidajatele, instruktoritele, revidentidele ja asutuste juhatajatele. (Dudov, Elpiner 1954, 2)

Käsiraamat algab lühikese sissejuhatusega, millele järgneb „Tarbijaskooperatsiooni organisatsioonide kontoplaan“ (*Ibid.*, 10–23). Seejärel tutvustatakse igapäevaseid raamatupidamisdokumente, erilist tähelepanu pööratakse memoriaalorderitele ja registeržurnaalidele. Toodud on ka raamatupidaja arvestustööde näidisgraafik, milles on tunniajalise täpsusega märgitud, mida raamatupidaja peaks mingil ajahetkel tegema (*Ibid.*, 42–43).

Teises peatükis kirjutatakse, kuidas koostada kaubakäibe, krediteerimise ja laenu arvestuse dokumente. Suur osa raamatust hõlmab kaupade ja taara arvestust erinevates asutustes: jaekaubandusettevõtetes, einelaudades ja varumissettevõtetes. Igale neist on pühendatud eraldi

peatükk. Käsiraamatu viimased osad on valmistoodangu ja tööde arvestusest ning kaupade ostmisest ja hindamisest.

Raamatus on rohkelt raamatupidamislike lausendite, kannete ja dokumentide näiteid. Kohati on mõnest selgitusest keeruline aru saada, näiteks milleks memoriaalorderid vajalikud on. Bilansi koostamise ja bilansi mõistmise kohta ei ole raamatus midagi selgitatud, puudub ka näidisbilanss. Palju on viiteid vastavat osa puudutavatele seadustele. Poliitilist propagandat on vähem kui teistes sellel aastakümnel ilmunud raamatutes, vaid mõni lause sissejuhatavas osas. (*Ibid.*, 1954)

Magistritöö autori andmetel ilmus aastatel 1951–1960 raamatupidamisalaseid teoseid neljandiku võrra vähem kui eelneval kuuel aastal. Tooni andsid raamatud, milles kirjeldati raamatupidamist mingis kindlas majandusvaldkonnas. Esimese eesti keeles kirjutatud raamatuna ilmus 1960. aastal Ain Ruuveti „Materjalide arvestus saldomeetodil“, kõik ülejäänud on tõlkeraamatud. Nii nagu eelneval, on ka sel perioodil ilmunud raamatutes rohkesti koomilisi väljendeid, mõisteid ja õpetusi ning sotsialistlikku propagandat. Üheski aastatel 1951–1960 ilmunud raamatus raamatupidamis-teooriat edasi ei arendatud.

1.4. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1961–1970

1963. aastal ilmusid Tartu Riikliku Ülikooli (TRÜ, Tartu Ülikooli nimetus nõukogude perioodil) raamatupidamise kateedri väljaandena „**Raamatupidamise alused I**“ ja „**Raamatupidamise alused II**“, autoriteks toleaeagsed raamatupidamise kateedri õppejõud **Kalju Parvel, Ain Ruuvet ja Verner Valk**.

Kalju Parvel oli Tallinna Polütehnilise Instituudi haridusega majandusteadlane, ökonomikakandidaat, kes töötas Tallinna Kaubandustehnikumis õppejõuna, TRÜ tööstus-ökonomika ja raamatupidamise kateedri õppejõuna ja raamatupidamise kateedri juhatajadotsendina (Alver, Alver 2011b, 193). Ain Ruuvet (nimi eestistatud, varem Albert Reisko) oli samuti TPI haridusega majandusteadlane, ökonomikakandidaat (kaitses kandidaadiväitekirja TRÜs). Ta töötas mitmes asutuses raamatupidaja ja pearaamatupidajana, kaubandustehnikumides ja TRÜ-s õppejõuna ning TPI-s õppejõu ja dotsendina. Andis välja raamatupidamisalaseid raamatuid ja õpikuid, olles sel alal üks Eesti viljakamaid autoreid (*Ibid.*, 328–329). Verner Valk

õppis Tartu Ülikoolis kaubandust ja kaitses seal 1935. aastal ka magistritöö². Töötas TPI-s ja TRÜ-s õppejõu ja dotsendina (*Ibid.*, 573).

„Raamatupidamise alused I“ ja „Raamatupidamise alused II“ olid mõeldud üliõpilastele õppematerjaliks. Mõlemad raamatud on pehmeaanelised brošüürid, milles on kokku 300 lehekülge (esimese osa lehtede numeratsioon jätkub teises raamatus).

„Raamatupidamise alused I“ koosneb viiest peatükist, milleks on raamatupidamise objekt ja meetod; bilanss; kontod ja kahekordne kirjendamine; varustamise, tootmise ja realiseerimise põhioperatsioonide arvestus; kontode klassifikatsioon (Parvel *et al*, 1963). Selles brošüüris on palju mõisteid, esimese peatüki esimesed 44 lehekülge koosnevad ainult mõistetest. Bilansi, kontode ja kahekordse kirjendamise osas on toodud palju näiteid. Kontode klassifikatsiooni osa on väga põhjalik, esitatud 32 leheküljel. Varustamis-, tootmis- ja realiseerimisoperatsioonide arvestuse aluseks on võetud tootmisettevõtte raamatupidamine.

„Raamatupidamise alused II“ jätkub kuuenda, seitsmenda ja kaheksanda peatükiga, milleks on raamatupidamisdokumendid ja inventeerimine; raamatupidamistehnika ja -vormid; raamatupidamise korraldamise alused (*Ibid.*, 1963).

Suur osa teisest brošüürist käsitleb raamatupidamisdokumente: toodud on dokumentide liigitused nii eesmärgi, operatsioonide arvu kui ka kasutamise korra järgi, dokumentide ringlus ja tähtsus. Brošüüris on palju näidisskeeme nii dokumentide liigituste kui ka ringluse kohta, muu hulgas dokumendiringluse näidisskeem. On ka palju dokumentide blankettide näidiseid, näiteks kassa väljamineku order, arve, nõudeleht, avansiaruanne. Eraldi osa on inventeerimisest. Selles on välja toodud investeerimise tähtsus, olemus, otstarve ja vajalikud dokumendid. Raamatu seitsmendas peatükis kirjeldatakse kronoloogilisi, süstemaatilisi ja kombineeritud registreid. Erilist tähelepanu on pööratud kaartidega kartoteekidele, aga ka memoriaalorderitele, žurnaal-pearaamatutele ja žurnaalorderitele. Põhjalikult on selgitatud, kuidas parandada dokumentides esinevaid vigu nii, et tulemus oleks üheselt arusaadav. Õppevahendid lõpetab ülevaade raamatupidamise korraldamisest ning raamatupidamistöötajate töökohustuste tutvustus. (*Ibid.*, 1963)

² Vt lk 9.

Mõlemas raamatus on palju viiteid õigusaktidele ja sotsialistlikku propagandat ning selle aja raamatupidamist iseloomustavaid selgitusi: „Nõukogude raamatupidamise peaülesandeks on plaanitaitmise kontrollimine ja sotsialistliku omandi puutumatus julgestamine.“ (*Ibid.*, 13). On ka väljendeid, mida tänapäeval ei kasutata: näiteks „osanevad kulud“, mille all on mõeldud kulude jagunemist (*Ibid.*, 151), ning selliste dokumentide nimetusi, mis pole enam kasutusel, näiteks kontokorrentkaart (*Ibid.*, 226), ristmeline register (*Ibid.*, 229), kogumis- ja rühmitusandmikud (*Ibid.*, 244). Raamatutes on kummalisi lauseid, näiteks „Kapitalistlikes riikides kuuluvad avaldamisele ainult aktsiaseltside (ja nendega sugulusesolevate ettevõttevormide) bilansid ning kasumite ja kahjumite aruanded (viimased mitte igal pool).“ (*Ibid.*, 7–8).

„Raamatupidamise alused I“ ja „Raamatupidamise alused II“ on brošüürid, mis sobisid raamatupidamist tutvustavateks esimesteks õppevahenditeks.

1964. aastal ilmus Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo väljaantuna „**Raamatupidamise juhendmaterjalide kogumik**“, kus on 766 lehekülge. Kogumik on koostatud 1961. aastal vene keeles ilmunud V. Gološtšapovi käsiraamatu põhjal, mille on tõlkinud A. Allandi, M. Mägi, E. Linnaks, H. Tiimus, E. Noor ja L. Kareda. Tegemist on õigusaktide koguga, mis sarnaneb 1950. aastal ilmunuga, milles õigusaktid on jaotatud temade kaupa. Raamatus puuduvad selgitused, kuid on palju dokumendivormide näidiseid. Kogumiku lõpus on lühendite seletus ja sisujuht ning eraldi peatükk trükkimise ajal ilmunud õigusaktide muudatustest ja täiendustest. (Raamatupidamise juhendmaterjalide kogumik 1964)

Aastal 1965 andis kirjastus Eesti Raamat välja **Varri Soo** raamatu „**Raamatupidamise alused**“. Varri Soo oli Eesti Põllumajanduse Akadeemia (EPA, praegune Eesti Maaülikool) õppejõud, raamatupidamiskateedri ja EPA ettevalmistusosakonna juhataja, kelle peamised õpetamisalad olid raamatupidamise teooria ja raamatupidamise alused, põllumajandusstatistika ning tootmise organiseerimine ja planeerimine põllumajandusettevõtetes (Alver, Alver 2011b, 399). Raamatus on 157 lehekülge ja see oli mõeldud õppevahendiks Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja põllumajandustehnikumide õpilastele ning iseõppijaile.

Õpik algab majandusliku arvestuse iseloomustuse ja raamatupidamise üldiste mõistete tutvustusega. Järgnevad seletused bilansi, kontode ja kahekordse kirjendamise kohta ning kontode liigitus ja kontoplaan. Lühidalt käsitletakse dokumentide koostamist, töötlemist, kontrollimist, inventeerimist ja säilitamist. Eraldi peatükk on pühendatud raamatupidamisregistritele ja nende

täitmise korrale. Õpik lõpeb raamatupidamise organiseerimise kirjeldamisega NSV Liidus. Põhjalikult tutvustatakse ka sel ajajärgul kasutusel olnud mehhaanilisi arvestusmasinaid.

Varri Soo raamatus on raamatupidamise olemust selgitatud põhiliselt läbi mõistete, klassifikatsioonide ja liigituste. Tekst on sorav, selgitused lihtsad ja arusaadavad, näited head. Kui varem esitatud näidetele viidatakse ka hiljem, on ära toodud leheküljed, kust neid näiteid leida. Sotsialistlikku propagandat on eelnevate teostega võrreldes vähe. (1965)

Aastatel 1961–1970 avaldati eesti keeles üle 40 raamatupidamisalase raamatu. Kui 1960. aastate alguses ilmusid esimesed eesti autorite kirjutatud raamatud, siis kümnendi lõpuks oli enamus eestikeelsest raamatupidamisalasest kirjandusest eesti autorite, peamiselt kõrgkoolide õppejõudude, kirjutatud. Kõige enam avaldati õpikuid. Eesti autorite kirjutatud raamatute tekstid on selgemad ja arusaadavamad kui eelnevatel aastakümnetel avaldatud tõlkekirjanduse tekstid. Sotsialistlikku propagandat ja koomilisi väljendeid on neis raamatutes tunduvalt vähem. Olulise muudatusena kadusid 1960. aastatel avaldatud raamatutes bilansi B osast plaaniga ette nähtud näitajad. Üheski aastail 1961–1970 ilmunud raamatus raamatupidamisteooriat edasi ei arendatud.

1.5. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1971–1980

Kirjastus Valgus andis 1974. aastal välja raamatu „**Tööstusraamatupidamine**“, mille autoriteks olid Tallinna Polütehnilise Instituudi õppejõud **Erik Linnaks, Ain Ruuvet, Juta Sarapik ja Erast Soonik**.

Erik Linnaks oli majandusteadlane, majandusdoktor, Tallinna Polütehnilise Instituudi professor, kes õpetas Eesti kõrgkoolides ja täienduskursustel raamatupidamist, statistikat ja majandusanalüüsi. Ta lõpetas Tallinna Polütehnilise Instituudi kaubandusökonoomistina. 1950. aastatel täiendas end Leningradi Finants-Majanduse Instituudis žurnaalorderi süsteemi alal ning aitas seejärel rohkem kui 30 Eesti tööstusettevõtetel žurnaalorderi süsteemi juurutada. 1962. aastal kaitses E. Linnaks kandidaadiväitekirja, mille alusel koostati üleliiduline tööstusettevõtete käibevahendite normeerimist käsitlev juhend. 1975. aastal kaitses ta doktoriväitekirja raamatupidamisbilansside ja tootmisharude maatriksbilansside alal, olles ühtlasi esimese Eesti NSV maatriksbilansi koostamise juhendajaks. Aastatel 1990–1999 osales ta juhtiva

raamatupidamisspetsialistina Eesti Vabariigi raamatupidamise ümberkorraldamisel. (Alver, Alver 2011a, 682–683)

Juta Sarapik oli TPI tööstusökonomika eriala lõpetanud Eesti majandusteadlane, kelle uurimisalaks oli raamatupidamise õpetamise meetoodika. Ta töötas Tallinna Polütehnilises Instituudis nii assistendi, vanemõptaja, lektori kui ka dotsendina. (Alver, Alver 2011b, 341–342)

Erast Soonik oli Tallinna Polütehnilise Instituudi tööstusökonomika haridusega majandusteadlane, kes töötas nii inseneri-ökonomistina, raamatupidajana kui ka TPI statistika ja raamatupidamise kateedri õppejõuna (*Ibid.*, 399).³

„Tööstusraamatupidamine“ ei ole mõeldud päris algajatele, vaid nendele, kel algteadmised raamatupidamisest olemas – tööstusettevõtete raamatupidamisosakondade töötajatele käsi- raamatuks ning raamatupidamise algkursuse läbinud majandusteaduskondade üliõpilastele ja tehnikumide õpilastele õppematerjaliks. Tegu on mahuka, 564-leheküljelise raamatuga, mille esimeses neljas peatükis selgitatakse lühidalt raamatupidamise põhimõisteid ja olemust (analüütiline- ja sünteetiline arvestus, T-kontod, kannete tegemine raamatupidamisregistritesse ja raamatupidamisbilansi mõiste). Raamatu ülejäänud peatükkides, mis kajastavad rahaliste vahendite arvestust, põhi- ja väikevahendite arvestust, töö- ja palgaarvestust, omahinna kalkuleerimist ja tootmisarvestust, valmistoodangu realiseerimise arvestust, finantstulemuste ja kapitalimahutuste arvestust ning raamatupidamisaruandlust, on eelkõige lähenetud tööstusettevõtte seisukohtadest. Väga suur osa on kuluarvestusel.

„Tööstusraamatupidamine“ on esimene eesti keeles ilmunud raamat, milles on kirjeldatud raamatupidamisalgoritmide koostamise põhimõtteid. Algoritmid on toodud nii esmasressursside kontodele kirjendamise (Linnaks *et al.* 1974, 365–368), abitsehhide tootmise (*Ibid.*, 377–379), põhitootmise (*Ibid.*, 399) kui ka praagiarvestuse (*Ibid.*, 405) kohta.

„Tööstusraamatupidamine“ on kirjutatud ladusas eesti keeles ja on hästi loetav. Raamatus on ka termineid, mida tänapäeval enam ei kasutata, näiteks käibest eemaldatud vahendid (*Ibid.*, 13), rahvatulu jaotusest tulenevad kohustused (*Ibid.*, 15), püsivpassivad (*Ibid.*, 15). On termineid, mis on praeguseks veidi muutunud, näiteks kreditikäive (kreeditkäive) ja deebetikäive (deebetkäive)

³ Ain Ruuvevi kohta vt lk 19.

(*Ibid.*, 121). Raamatus on ka mõni naljakas väljend, näiteks öökorter (*Ibid.*, 133), mille all mõeldakse hotelli või mingit muud pinda, mida üüratakse komandeeringus olemise ajal. Palju on viiteid tollal kehtinud õigusaktidele, sageli muu teksti hulgas.

Raamatu lõpus on toodud tööstusettevõtte näidisbilanss (*Ibid.*, 537–547) ja kontoplaan (*Ibid.*, 547–556) ning žurnaalorderite numbrite loetelu (*Ibid.*, 529). Nimetatud on ka kõik kohustuslikud perioodilised aruanded (*Ibid.*, 507–508) ja aastaaruande lisad (*Ibid.*, 509–514). Raamatu lõpus on aineregister (*Ibid.*, 557–560).

1978. aastal andis Tartu Riikliku Ülikooli raamatupidamise kateeder välja **Vaiki Luigalehe** raamatu „**Ülesandeid raamatupidamise üldteooria praktikumideks**“. Vaiki Luigaleht on Eesti majandusteadlane ja kaubandusökonomist, kes töötas alates 1962. aastast TRÜ raamatupidamise kateedris mitmetel ametikohtadel, täites ka majandusteaduskonna õppeprodekaani kohuseid. (Alver, Alver 2011a, 697)

„Ülesandeid raamatupidamise üldteooria praktikumideks“ on õhuke 72-leheküljeline brošüür, mis oli mõeldud kasutamiseks ülikooli majandusosakonna tudengitele raamatupidamise üldteooria praktikumides (Luigaleht 1978, 2). Ülesanded on jaotatud järgmiste teemade vahel:

- majanduslike vahendite ja nende allikate liigitamine;
- bilansi koostamine;
- majanduslike operatsioonide arvestamine (sünteesiline ja analüütiline arvestus);
- majanduslike protsesside arvestus (materjalid, tootmine, valmistoodang ja realiseerimine ning koondülesanded);
- dokumentide koostamine ja töötlemine;
- raamatupidamissüsteemid.

Ülesannete teemade järjekord ühtib suures osas järgmisel aastal uuesti välja antud loengumaterjalide teemade järjekorraga. Kõiki valdkondi on käsitletud põjalikult. Ülesannete vastuseid ei ole antud – seega ei ole tudengitel võimalik iseseisvalt oma teadmisi kontrollida. Brošüüri on eraldi kaasas tootmis- ja majandustegevuse raamatupidamisarvestuse kontoplaan.

1979. aastal ilmus Tartu Riikliku Ülikooli raamatupidamise kateedri väljaandena **Vaiki Luigalehelt** „**Raamatupidamise alused I**“ 2., ümbertöötatud trükk. Õppevahendis on 83 lehekülge. Tegemist on esimese osaga Luigalehe „Raamatupidamise aluste“ sarjas, mis mõeldud

ennekõike üliõpilastele õppematerjaliks. Sarja ülejäänud kaks raamatut ilmusid 1980. aastatel. Sarnaselt Varri Soo raamatuga on ka selles brošüüris väga palju definitsioone ja liigitusi ning palju näiteid ja selgitavaid tabeleid. Magistritöö autori arvates on Luigalehe raamat raskemini loetav, kuna definitsioonid on koondatud raamatu algusesse ja raamatupidamise olemust selgitatakse hiljem.

Õppematerjal on jaotatud nelja ossa:

- raamatupidamise olemus;
- raamatupidamise objekt;
- raamatupidamise meetod;
- majanduslike protsesside arvestus.

Erinevalt varem kirjeldatud raamatutest on Luigalehe õppematerjalis põhjalikult kirjeldatud varustusprotsessi, toodud on kuus võimalikku frankotingimust ja selgitatud nende omapära (Luigaleht 1979, 43). Samuti on seletatud erinevusi kolhooside, sovhooside ja tööstusettevõtete bilansikirjetes (*Ibid.*).

Aastatel 1971–1980 ilmus üle 70 eestikeelse raamatupidamisalase trükise. Peamiselt olid need Eesti autorite kirjutatud. Nagu eelmisel kümnendil, kirjutasid ka sel perioodil palju raamatuid Eesti kõrgkoolide õppejõud, ja nagu eelmisel kümnendil, olid need raamatud mõeldud eelkõige õppe- ja juhendmaterjalideks. Uudseks oli esimeste raamatupidamisülesannete kogude ilmumine. Üheski aastatel 1971–1980 ilmunud raamatus raamatupidamisteooriat edasi ei arendatud.

1.6. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1981–1990

1981. aastal andis Tartu Riikliku Ülikooli raamatupidamise kateeder välja **Vaiki Luigalehe** „**Raamatupidamise alused II**“ ja 1982. aastal „**Raamatupidamise alused III**“. Mõlema õppevahendi puhul on tegemist õhukeste pehmekaaneliste brošüüridega, neist esimeses on 77 ja teises 52 lehekülge. Raamatud on mõeldud majandusteaduskonna üliõpilastele õppevahenditeks. „Raamatupidamise alused II“ käsitleb raamatupidamisdokumente ja registreid, dokumentide ringlust ning raamatupidamissüsteeme nii raamatu ilmumise ajajärgul kui ka minevikus. Sarnaselt sarja esimese raamatuga tutvustatakse ka selles brošüüris teemasid läbi mõistete ja liigituste. Väga palju on toodud dokumentide blankettide näidiseid ja dokumendiringluse skeeme. Õppematerjali

lõpuosas on peatükk perioodilise aruandluse kohta, kus kirjas kõik tööstusettevõtetele kohustuslikud aruanded, nende esitamise tähtjad ja kord (Luigaleht 1981, 67–70). Raamat lõpeb kasutatud kirjanduse loeteluga. Sotsialistlikku propagandat on väga vähe.

„Raamatupidamise alused III“ tutvustab kontode klassifikatsiooni ja kontoplaani. Brošüüris on kontode jaotumise skeemid majandusliku sisu (Luigaleht 1982, 5) ja struktuuri ning otstarbe järgi (*Ibid.*, 19). Autori selgitused on lihtsad ja hästi mõistetavad. Lisadena on toodud ettevõtete ning ehitus- ja majandusorganisatsioonide tootmis- ja majandustegevuse raamatupidamise kontoplaan (*Ibid.*, 30–42) ja kehtiv tööstusettevõtete bilansivorm (*Ibid.* 43–52). Autor on selgitanud riiklike kaubandusettevõtete ja kooperatiivkaubanduse kontoplaani erinevust lisas toodud kontoplaanist. (*Ibid.*, 27–29)

1981. aastal andis kirjastus Valgus välja **Kaido Kallase** raamatu „**Raamatupidamise infosüsteemi alused**“. Kaido Kallas on majandusteadlane, majandusdoktor, kes töötas Tallinna Polütehnilises Instituudis algselt õppejõu ja vanemõpetajana, 1975. aastast dotsendi ning 1991. aastast professori ja finantsarvestuse õppetooli juhatajana. Aastatel 1990–2004 töötas Kaido Kallas vannutatud audiitorina. (Alver, Alver 2011a, 483)

„Raamatupidamise infosüsteemi alused“ on 192-leheküljeline raamat, mis mõeldud majandusinseneriks õppivatele üliõpilastele õppevahendiks ja insener-tehnilistele töötajatele käsiraamatuks (Kallas 1981, 2). Raamatus tutvustatakse raamatupidamise ainet ja meetodit, sünteetilist ja analüütilist arvestust, kontoplaani ja kontode liigitust, raamatupidamisbilanssi ja bilansi analüüsi. Eraldi peatükid on tööstusettevõtte põhivahendite ja materjalide arvestusest, toodangu ja omahinna arvestusest, praagi arvestusest, valmistoodangu ja müügi arvestust, aga ka tootmise finantseerimisest ning kasumi jaotamisest. Põhjalikult on käsitletud tootmisettevõtte töö ja palga arvestust. Raamatus on palju skeeme ja jooniseid, mis lihtsustavad üliõpilastel materjali omandamist. (Kallas, 1981)

1983. aastal andis kirjastus Valgus välja **Erik Linnaksi** „**Raamatupidamise teooria**“. Tegemist on põhjaliku 280-leheküljeline raamatuga, mis oli mõeldud nii üliõpilastele õppematerjaliks kui ka raamatupidamisosakondade töötajatele käsiraamatuks.

„Raamatupidamise teooria“ algab majandusüksuse juhtimise ja raamatupidamise omavaheliste seoste kirjeldamisega. Järgneb raamatupidamise ajaloo tutvustus alates Vana-Egiptusest ja

Mesopotaamiast kuni raamatu väljaandmise ajani. Alates 16. sajandist on põhjalik ülevaade igal sajandil toimunud uuendustest. Eraldi peatükid on raamatupidamise arengust Nõukogude Liidus ja Eestis. Võrreldud on ka 1920. aastatel USA-s käibel olnud *standard-cost* kuluarvestust Nõukogude Liidu normatiivse kuluarvestusega (Linnaks 1983, 31). Järgnevad peatükid raamatupidamise aine ja meetodi seletustega. Raamatupidamise aine kohta on toodud ka matemaatilisi võrrandeid. Raamatu neljas peatükk on bilansist. Autori seletused on lihtsad ja kergesti arusaadavad. Kirjeldatud on erinevusi tööstus- ja kaubandusettevõtete, kolhooside ja riiklike põllumajanduslike majandite bilansistruktuuris ja kirjetes. Erinevate bilansside kohta on toodud näited. Viies peatükk on raamatupidamiskontodest ja kahekordsest kirjendamisest. Kannete arvu vähendamiseks soovib autor kasutusele võtta ühtse kontomaatriksi ning kontorühmade maatriksid, selgitades kirjutatud valemite, skeemide ja tabelitega. Raamatu kuues peatükk on hindamise ja kalkuleerimise üldpõhimõtetest ja kulude liigitusest. Kuluelemente on selgitatud läbi matemaatiliste valemite ja vektoritega jooniste, mida autor nimetab graafiks (*Ibid.*, 118). Kirjeldatud on mass- ja suureseerialise tootmise ning väikeseerialise ja individuaaltootmise erinevusi (*Ibid.*, 121).

Raamatu seitsmes peatükk „Majandusprotsesside raamatupidamisarvestuse üldpõhimõtted“ on kõige ulatuslikum – 82 lehekülge. Peatüki kõige olulisemad teemad on

- majanduslikud näitajad ja arvestusmudelid;
- varustamise arvestamise põhimõtted (varustamise arvestamise põhiskeem, materjalide analüütiline arvestus oma- ja püsivhindades, hindade massiivi moodustamine, hulgihindade ja plaanilise omahinna kasutamine analüütilises arvestuses püsivhinnana, tegeliku omahinna arvestus ja kalkuleerimine materjali hälvete kontol);
- tootmise arvestuse üldpõhimõtted (tootmise arvestus tööstusettevõtteis ning tootmiskulude arvestus ehitus- ja põllumajandusettevõtteis);
- toodangu realiseerimise arvestus (sünteesilise arvestuse skeem olenevalt realiseerimise momendist ning lähetatud toodangu püsivhinna ja tegeliku omahinna arvestus);
- kaupade ostu- ja müügioperatsioonide arvestus jae- ja hulgi kaubandusettevõtteis;
- põhivahendite soetamise arvestus;
- põhivahendite likvideerimise arvestus.

Kui enamus raamatust on kirjutatud lihtsalt ja selgelt, siis seitsmes peatükk on magistritöö autori arvates võrreldes tänapäeval õpetatava kuluarvestusega võrdlemisi raskesti mõistetav ja täis keerulisi valemeid. Kuna Nõukogude Liidus olid riiklikult kehtestatud hinnad, mis püsisid aastaid

muutumatuks, oleks võinud kuluarvestus olla tunduvalt lihtsam kui tänapäeval – aluseks oleks saanud võtta eelmise aasta tegeliku omahinna ning korrigeerida seda vajadusel koefitsiendiga, kui mingi hind muutus.

Raamatu kaheksas peatükk on kontoplaanist ja kontode erinevatest liigitusest, üheksas peatükk dokumendiliigitustest ja raamatupidamisregistrites kirjendamisest. Toodud on hulk dokumendivormide näidiseid. Kümnendas peatükis selgitatakse Eesti NSV ettevõtetes kasutusel olnud žurnaalorderisüsteemi ja selle erinevusi kaubanduses, tööstuses ja põllumajanduses. Peatükis on palju näidistabeleid ja joonis žurnaalorderisüsteemi skeemist (*Ibid.*, 237). Esmakordselt on põhjalikult kirjeldatud automatiseeritud raamatupidamisarvestust ja automatiseeritud andmetöötlussüsteemi. Selgitatud on automatiseeritud andmetöötluse protsessi, andmebaaside kasutamist ja vastavaid seadmeid ning inimese dialoogi arvutitega. Toodud on näidisdialoog inimese ja arvuti vahel. (*Ibid.*, 257)

Raamatu kaks viimast peatükki on raamatupidamisaruandlusest ja raamatupidamisarvestuse organiseerimisest. Aruandluse all on toodud kohustuslikud aruanded ja aastaaruande koosseis nii tööstuses, kaubanduses kui ka põllumajanduses. Raamatupidamise organiseerimise osas kirjeldatakse raamatupidamise aparati ja selle struktuuri ning pearaamatupidaja õigusi ja kohustusi.

Raamatu teemakäsitlus on süstemaatiline, autor alustab juhtimise mõistest, raamatupidamise aineksest, meetodist ja ajalooast ja jätkab raamatupidamise põhioperatsioonidega. Ajaloo osa on väga põhjalik. Magistratöö autori arvates on positiivne, et kirjeldatud on ka esimese Eesti Vabariigi ajal välja antud raamatupidamisalaseid teoseid. Raamatus on palju näidiseid ja skeeme, kirjeldatud on raamatupidamislikke erisusi erinevatel majandusaladel. On palju viiteid varem ilmunud teostele ja nende autoritele. Magistratöö autori arvates on raamatu miinuseks see, et matemaatikas mitte kõige paremini orienteeruva lugeja jaoks on teos liiga keeruline, sest autor kasutab palju matemaatilisi valemeid ja vektoreid.

1983. aastal andis Kirjastus Valgus välja **Hans Kaju** raamatu „**Ehitusraamatupidamine**“. Hans Kaju oli majandusteadlane, ökonoomikakandidaat. Ta töötas mitmes asutuses raamatupidaja ja pearaamatupidajana, TPIs õppejõu, vanemõpetaja ja dotsendina ning aastatel 1990–2000 vannutatud audiitorina. Hans Kaju andis välja üle 50 teadustrükise. (Alver, Alver 2011a, 480)

„Ehitusraamatupidamine“ on 199-leheküljeline kõvakaaneline raamat, mis oli mõeldud lugejatele, kel algteadmised raamatupidamisest olemas: eelkõige TPI raamatupidamise ja ökonomika erialade üliõpilastele õppevahendiks, aga ka ehitusorganisatsioonide raamatupidajatele ja ökonomistidele käsiraamatuks.

„Ehitusraamatupidamine“ käsitleb ehitusettevõtete põhivahendite ja materjalide arvestust, töö ja palga arvestust, ehitustoodangu omahinna ja realiseerimise arvestust, samuti rahaliste vahendite, fondide ja kapitalimahutuste arvestust. Eraldi peatükk on abitootmise arvestuse kohta (Kaju 1983). Põhjalikult on kirjeldatud aruandlust, toodud on dokumentide näidiseid: õiend ehitusmasinate ja - mehhanismide töö kohta (*Ibid*, 122), lõpetatud ehitusobjekti vastuvõtuakt (*Ibid*, 139), väljavõtte ehitus- ja montaažitööde omahinna aruandest (*Ibid*, 183), väljavõtte ehitusettevõtte põhitegevuse bilansist (*Ibid*, 189–194).

1984. aastal andis Kirjastus Valgus välja raamatu „**Tööstusraamatupidamine**“ **2. täiendatud trüki**. 1974. aasta väljaande autoritele oli lisandunud 2 uut kaasautorit – **Peeter Riit ja Märtn Tomson**. Mõlemad nimetatud autorid olid lõpetanud TPI majandusteaduskonna, kaitsnud kandidaaditööd ja töötasid raamatu ilmumise ajal TPI raamatupidamise kateedris.

Uue väljaande teksti on oluliselt lühendatud – esmatrüki 564 leheküljest on alles jäänud vaid 455. Seda peamiselt raamatupidamise üldosa sisaldavate peatükkide arvelt. Täiesti välja on jäetud esmatrüki teine peatükk „Raamatupidamisbilanss ja kontod“. Samuti on uuest raamatust välja jäetud paljud dokumendiblankettide näidised, näiteks avansiaruanne, kassa sissetuleku- ja väljaminekuorderid, tariifivõrgustiku tabelid, palga kogumiskaart. Paljud blanketid (näiteks maksekäsund ja maksenõue) on muudetud ajakohasemaks. (Linnaks *et al* 1984, 36, 44)

Tööstusraamatupidamist käsitlev on jäetud suures osas muutmata. Pisut on vähendatud väikevahendite ja tööaja arvestust käsitlevat teksti. Lisatud on tööstusettevõttes normatiivse kulurežiimi kehtestamise, kulude arvestuse ja toodangu omahinna normatiivse kalkuleerimise näidisdokument (*Ibid.*, 321–344). Esmatrüki kasutatud termin hankija on uues väljaandes kõikjal asendatud terminiga tarnija.

1985. aastal andis Tallinna Polütehnilise Instituudi raamatupidamise kateeder välja õppevahendi „**Raamatupidamise ülesanded**“, mille koostajateks on **Erik Linnaks ja Juta Sarapik**. Ülesannete kogu on jaotatud kahte ossa, millest esimeses on raamatupidamise üldised teemad:

- bilansi koostamine;
- kontotabelite moodustamine ja lausendite koostamine eri liiki ettevõtetele;
- arvestus sünteetilistel ja analüütilistel kontodel;
- tootmiskulude arvestus;
- analüütilised registrid;
- inventeerimisdokumendid;
- šifrite kasutamine.

Raamatu teine osa on tööstusettevõtete raamatupidamisest ja hõlmab nii põhi- ja väikevahendite kui ka materjalide arvestust, töö ja palga arvestust, krediidioperatsioone, realiseerimis- ja kuluarvestust ning omahinna kalkuleerimist. Brošüüri lõpus on kompleksülesanne žurnaalorderi vormi kasutamiseks.

Kõigi ülesannete juures on lahendamise juhendid punktide kaupa. Vastuseid ei ole. Kõik tekstid on selged ja arusaadavad. Ülesannete kogu oli mõeldud kõrgkoolis õppematerjalina kasutamiseks. (Raamatupidamise ülesanded, 1985)

1990. aastal ilmus Tallinna Tehnikaülikooli raamatupidamise kateedri väljaantuna **Juta Sarapiku** koostatud „**Toitlustusettevõtete raamatupidamise ülesannete kogu**“. Tegemist on õhukese pehmekaanelise brošüüriga, milles 47 lehekülge. Ülesannete teemad on

- bilansi koostamine inventuuriandmete alusel;
- majanduslike operatsioonide arvestus kontodel;
- sünteetiline ja analüütiline arvestus;
- dokumentide koostamine ja läbitöötamine;
- inventeerimine;
- kompleksülesanne (sisaldab kõiki eespool toodud teemasid). (Toitlustusettevõtete raamatupidamise ülesannete kogu, 1990, 3)

Raamatu lõpus on tabelid realiseeritud hinnatäiendi ja kaubajäägile transpordikulude arvutamiseks. Kõigi ülesannete juures on lahendamise juhendid. Lahendused puuduvad. Ülesanded on lihtsad, sobilikud esimest aastat majandusarvestust õppivatele tudengitele.

Aastatel 1981–1990 ilmus üle kuuekümne raamatupidamisalase raamatu, millest enamik on kirjutatud eesti keeles, autoriteks on Eesti kõrgkoolide tunnustatud õppejõud. Raamatute tekstid

on loetavad ja ladusad. Raamatud on mõeldud eelkõige õppe- ja juhendmaterjalideks kõrgkoolide ja tehnikumide õpilastele ning tegevraamatupidajatele. Üheski aastatel 1981–1990 ilmunud raamatus raamatupidamisteooriat edasi ei arendatud.

1.7. Raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1945–1990

Aastatel 1944–1990 kuulus Eesti Nõukogude Liidu koosseisu. Riigikord oli sotsialistlik ja ka raamatupidamist teostati sotsialistliku käsumajanduse reeglite järgi. Raamatupidamine oli väga reglementeeritud, kehtis üleliiduline kontoplaan.

1940. ja 1950. aastate raamatupidamisalane kirjandus oli ainult tõlkekirjandus. 1960. aastatel ilmusid esimesed eesti autorite teosed. Iga aastakümnega suurenes eesti autorite osakaal ning 1980. aastate lõpuks oli valdav osa eestikeelsest raamatupidamisalasest kirjandusest eesti autorite kirjutatud. Vene keeles kirjutavaid autoreid tõlgiti väga vähe ja teistes keeltes kirjutavaid autoreid veel ei tõlgitud. Kui 1940. ja 1950. aastatel välja antud raamatutes oli palju tänapäeva lugeja jaoks koomilisi väljendeid ja kirjeldusi, siis iga aastakümnega nende osatähtsus vähenes. Parenes ka raamatute kirjakeel ja stiil ning vähemaks jäi sotsialistlikku propagandat.

Raamatupidamise teooria jäi kogu vaadeldava perioodi jooksul samaks. 1931. aastal oli Nõukogude Liidus toimunud nn „Galagani näitlik ühiskondlik kohtuprotsess“, kus tuntud professorit Aleksandr Galagani süüdistati raamatupidamise teooria arendamise tõttu kahjurluses ja talt võeti õpetamise õigus (Alver, Alver 2011a, 316–317; Медведев, Назаров 2007, 357–359). Pärast Galagini süüdi-mõistmist raamatupidamise teooriat kui teadust Nõukogude Liidus enam ei arendatud ega muudetud. Raamatupidamise teooriat ei muudetud ega arendatud ka nõukogudeaegses Eestis.

2. RAAMATUTE ANALÜÜS

2.1. Raamatute analüüs autorite järgi

Raamatute klassifitseerimiseks autorite järgi on palju võimalusi. Käesolevas magistritöös on analüüsitud autorite haridustaset ja töökogemust, seotust kõrgkoolidega ning soolist koosseisu. Analüüsist on välja jäetud autorid, kelle kohta andmed puuduvad.

USA teadlased Jap Efendi, Elizabeth Valley Mulig ja L. Murphy Smith avaldasid ajakirjas „Journal Of Emerging Tehnologies in Accounting“ artikli „Information Technology and Systems Research Published in Major Accounting Academic and Professional Journals“. Nad uurisid USA seitsmes olulisemas raamatupidamisalases ajakirjas, millest kolm on akadeemilised ja neli professionaalsed, ajavahemikul 1984–2000 avaldatud artikleid ja nende artiklite autoreid. Huvitava uurimusena töid nad välja seosed ülikoolide ja avaldatud artiklite vahel, leides 25 ülikooli, mille töötajad on avaldatud artiklitega kõige enam seotud. (Efendi *et al* 2006)

Käesoleva magistritöö autor vaatleb aastatel 1944–1990 ilmunud eestikeelse raamatupidamisalase kirjanduse autorite tausta (haridust ja töökogemusi), võttes aluseks nende teoste autorid, kelle raamatutest on käesolevas magistritöös põhjalikumalt kirjutatud (Lisa 1.). Tabelist leiab vaid kolm autorit, kelle teosed on vene keelest eesti keelde tõlgitud. Nendeks on Natan Veitsman, Nikolai Kiparissov ja Serafim Štšenkov. Kõik kolm olid doktorikraadiga kõrgkooli õppejõud. Kõigil kolmel oli ka praktilise töö kogemus vastutavatel raamatupidamisalastel ametikohtadel. Teiste käsitletud teoste autorite kohta andmed puuduvad.

Eesti keeles kirjutanud autoreid on kokku kaksteist: Kalju Parvel, Ain Ruuvel, Verner Valk, Varri Soo, Erik Linnaks, Juta Sarapik, Erast Soonik, Kaido Kallas, Hans Kaju, Peeter Riit, Märt Tomson ja Vaiki Luigaleht. Doktorikraad on Erik Linnaksil ja Kaido Kallasel, ökonoomikakandidaadikraad Kalju Parvelil, Ain Ruuvelil, Hans Kajul, Peeter Riidal ja Märt Tomsonil, magistrikraad (pärast sõda muudetud kandidaadikraadiks) Verner Valgul. Kõik nimetatud autorid on õpetanud

Eesti kõrgkoolides, mitmel neist on ka praktiline raamatupidamisalane töökogemus ja täiendav töökogemus kõrgkooli juures (kateedri juhataja, prodekaan jne). Tartu Riiklikus Ülikoolis on õpetanud Parvel ja Luigaleht, Tallinna Polütehnilises Instituudis Kallas, Kaju, Linnaks, Riit, Sarapik, Soonik ja Tomson. Ain Ruuvel ja Verner Valk on õpetanud mõlemas eelpool nimetatud ülikoolis. Eesti Põllumajanduse Akadeemias on õpetanud Varri Soo. (Lisa 1.)

Kõigi aastail 1944–1990. raamatupidamisalaseid raamatuid avaldanud autorite haridus ja töökogemus on raamatupidamisalaste raamatute kirjutamiseks sobiv.

Kui vaadelda raamatupidamisalase kirjanduse autorite soolist koosseisu, domineerivad ülekaalukalt mehed. Ainukesed naissoost autorid, kelle raamatupidamisalased raamatud ajavahemikul 1944–1990 ilmusid, on Vaiki Luigaleht, Juta Sarapik, Heidi Soe, Leida Kanne ja Sinaida Kalnin.

Enne 1944. aastat ei olnud naissoost autorite arv suurem. Magistritöö autori andmetel ilmus ainsa nais autori poolt kirjutatud raamatuna 1922. aastal Lilli Ibruse „Raamatupidamise õpiraamat“. Pärast 1990. aastat on naisautorite osatähtsus suurenenud: raamatupidamisalaseid raamatuid on avaldanud Lehte Alver, Monika Nikitina-Kalamäe, Mare Rebane, Anne Nuut, Juta Sarapik, Juta Tikk, Anu-Ell Visberg jt.

2.2. Raamatute analüüs lähtudes sisust ja otstarbest

Sisu ja otstarbe järgi saab raamatupidamisalase kirjanduse jaotada raamatupidamise alusteks, õppematerjalideks ja teatud valdkonna spetsiifikat käsitlevateks kirjutisteks. Samuti võib raamatuid jaotada selle järgi, kas need on mõeldud algajatele või spetsialistidele. Magistritöö autor vaatleb aastatel 1944–1990 ilmunud eestikeelset raamatupidamisalase kirjandust, võttes aluseks need raamatud, mida on käesolevas magistritöös põhjalikumalt tutvustatud. Analüüsist selgub, et raamatupidamise aluseid käsitlevad Kiparissovi „Raamatupidamise teooria“, Linnaksi „Raamatupidamise teooria“, Soo „Raamatupidamise alused“ ning Luigalehe „Raamatupidamise alused“ (Lisa 2.). Kõik need raamatud sobiksid ka õppematerjalideks. Raamatupidamisteooriat on raamatutes tutvustatud, kuid teooria edasiarendus puudub.

Raamatupidamise spetsiifilisi probleeme käsitlevad viis raamatut (Lisa 2., veerg „muu“) – seaduskogud, bilanssi tutvustav raamat, majanduslikke näitajate mõistmist õpetav raamat ja maksude planeerimist käsitlev raamat. Kõik need on mõeldud raamatupidamist tundvatele spetsialistidele.

Magistritöös põhjalikumalt tutvustatud raamatupidamisalasest kirjandusest suur osa on mõeldud õppevahenditeks. Ainult algajatele mõeldud raamatuid on kuus, nende hulgas ka üks ülesannete kogu. Üheksa raamatut sobivad nii algajatele kui ka edasijõudnutele ning kolm õpikut nendele, kes juba töötavad raamatupidajatenäna või on raamatupidamise algõppe läbinud.

Kui võrrelda nõukogudeaegset õppekirjandust tänapäevase õppekirjandusega, tuleks eristada tänapäevast eestikeelset õppekirjandust ja ingliskeelset õppekirjandust, mida Eesti kõrgkoolides kasutatakse. Eestikeelse õppekirjanduse hulgas on raamatuid nii algajatele kui ka edasijõudnutele. Algajatele on mõeldud näiteks Anne Nuudi „Raamatupidamise põhikursus“ (1999), Mare Rebase ja Anu-Ell Visbergi „Sissejuhatus raamatupidamisse“ (1998) ning Monika Nikitina-Kalamäe „Finantsarvestuse aluste ülesannete kogu“ (2011). Edasijõudnutele on Lehte Alveri, Jaan Alveri ja Lauri Reinbergi „Finantsarvestus“ (2004), Kaido Kallase „Finantsarvestuse alused“ (2002) ja Juta Tiku „Finantsarvestus“ (2016). Kõigi nende raamatute keele ja erialase sõnavara kasutus on magistritöö autori arvates nõukogudeaegse perioodi raamatutest paremal tasemel.

2017. aastal ilmus kolmas täiendatud trükk Lehte ja Jaan Alveri raamatust „Finantsarvestus“. Võrreldes nõukogudeaegsete raamatutega on Alverite raamatu keelekasutus palju parem ja terminoloogia täpne, ära on toodud mõistete ingliskeelsed vasted. Iga teemat on käsitletud põhjalikult, lisatud on küsimused ja ülesanded ning põnevad näited tuntud firmade kohta. Teema huvitavamaks muutmiseks on iga peatüki lõpus ka erialaseid küsimusi sisaldavad ristsõnad. (Alver, Alver 2017)

Ingliskeelsest erialasest kirjandusest on Tallinna Tehnikaülikooli magistriõppes kasutusel Donald E. Kieso, Jerry J. Weygandt'i ja Terry D. Warfieldi raamat „Intermediate Accounting.“ Kieso, Weygandt'i ja Warfieldi raamatus on iga teemat väga põhjalikult käsitletud, iga teema juures on näiteid tuntud firmade kohta. Finantsaruannete sisu on seletatud ja analüüsitud tuntud ettevõtete näidetel. Ka nende raamatus on iga teema kohta küsimused ja ülesanded. Iga teema lõpus on kokkuvõtte ja olulisemate mõistete nimekiri koos lehekülgede numbritega, kust neid mõisteid leida.

Raamatu tekst on vähem formaalne kui nõukogudeaegsel kirjandusel. (Kieso *et al.* 2011). Miinuseks on see, et ingliskeelsed raamatud ei ole nii hästi mõistetavad kui emakeelne kirjandus.

Väga põhjalikud on ka teised Eesti kõrgkoolide raamatukogudes kättesaadavad õpikud, näiteks 2012. aastal välja antud Charles T. Horngren'i, Walter T. Harrison Jr. ja M. Suzanne Oliveri „Accounting. Ninth Edition. Global Edition“, kus samuti iga teema kohta palju näidiseid ja ülesandeid ning õppetöö huvitavamaks muutmiseks lisatud ka ristsõnad (Horngren *et al.* 2012). Samas on mõned ingliskeelsed õpikud magistritöö autori arvates liiga põhjalikud ja kõiki teemasid käsitletakse liiga pikalt. Näiteks võib tuua „Horngren`s Accounting“ sarja õpikud, mis jaotatud paljudeks köideteks, millest näiteks 10. osas on 1798 ja 11. osas 1034 lehekülge (Nobels *et al.* 2015, Nobels *et al.* 2016).

Magistritöö autor leiab, et kuigi nõukogudeaegsed õppekirjanduseks mõeldud raamatud olid oma sisult ja kvaliteedilt väga erinevad, aitasid need soovijatel raamatupidamist tundma õppida, olenemata sellest, et autorid ei panustanud õppimise põnevamaks muutmisele.

2.3. Raamatute analüüs lähtudes terminoloogiast ja keelekasutusest

Esimese Eesti Vabariigi ajal peeti eestikeelse oskussõnavara kasutamist väga oluliseks. Palju võõrkeelseid oskussõnu kohandati eesti keelele sobivaks, kuid loodi ka päris oma termineid. Ilmus sõnaraamatuid, nende hulgas ka raamatupidamisalaseid oskussõnu sisaldavaid sõnaraamatuid. Mõne raamatu lõpus olid toodud erialased mõisted. Üks selliseid raamatuid oli 1931. aastal ilmunud N. Rittichi „Praktiline raamatupidamine iseõppimiseks“.

N. Rittichi raamatus olevas sõnastikus on tänapäevalgi kasutatavaid termineid: näiteks aktiva, passiva, aktsia, bilanss, inventuur, omahind, amortisatsioon, dividend, ettevõtte, firma, fiktiivne, inventuur, krediteerima, krediid, memoriaal. Termin „netto“ on antud selgitusega kauba puhaskaal ilma pakkimismaterjalita; nettosissetulek esineb puhastulu või puhaskasu tähenduses; nominaalväärtus väärtpaberite alghinnna tähenduses (vastandina kursihinnale); omahind kauba sisseostu hinna tähenduses. Terminit „turuhind“ selgitab raamatu autor kui kauba hinda käesoleval momendil; esinevad ka pankrott; patent; realiseerima; reserv reservkapitali mõistes; storneerima, mille all mõeldi äriaraamatus valesti sissekantud summa parandamist tagasikandmise abil; transiit; võlausaldajad ehk kreditorid; võlgnikud ehk deebitorid. On ka termineid, mida tänapäeval enam

ei kasutata, näiteks kontrakt kirjaliku lepingu tähenduses; konto *a met a*, mida autor selgitas kui arvet, mis mõeldud kahele firmale ühiseks äritegevuseks; manko puudujäägi tähenduses; rabatt ehk oodus või oodis hinnaalanduse tähenduses; rimess saadud vekslit tähenduses; žiirokonto jooksva arve tähenduses; ultimo viimase kuupäeva tähenduses jm (Rittich 1931).

1935. aastal ilmunud raamatus „Valimik majanduslikke oskussõnu“ on lisaks toodud terminid *aažio* (ka *agio*), aktsiis, aktsiaselts, aktsionär, arvjoonis, blankett e plank, bruto (ka brutobilanss, brutokaal, brutokasum), deposiit, emisioon, ettevõte, ettevõtja, filiaal, finantspoliitika, konto, korrespondeerima, likviidne, nüüdisvärtus, omakapital. Selles raamatus on sõnu, mis tänapäeval kasutuses olevatele sarnased, kuid veidi erineva kirjapildiga, näiteks „deebetama“ debiteerima tähenduses, „asutis“ asutuse tähenduses, „katevara“ kattevara tähenduses, „konsulent“ konsultandi tähenduses jne. Samuti on selles raamatus sõnu, mida tänapäeval ei kasutata. Näiteks *a jour* ehk ažuur arveraamatute kohta päeva pealt või jooksvalt (*Ibid.*, 8), deviis – välisrahas väljaantud veksle või maksukäsk (*Ibid.*, 15); „ebastama“ tähenduses võltsima, järele tegema (*Ibid.*, 17), gratis-aktsia selgitusega aktsionäridele tasuta antav aktsia harilikult siis, kui aktsiaselts on saanud eriti suurt kasumit (*Ibid.*, 21), koteerima väärtpaberite börsil käibele laskmise ja noteerimise tähenduses (*Ibid.*, 34), laegastama selgitusega sisse kasseerima (*Ibid.*, 36), müümar selgitusega kaubitseja, väikekaupleja turul (*Ibid.*, 41), oksima selgitusega oksionil, enampakkumisel müüma (*Ibid.*, 43), *on call* selgitusega „jooksev eri arve väärtuste kindlustusel, arve, mille järgi pank võib igal ajal tagasi nõuda antud laenu“ (*Ibid.*, 44), oskur selgitusega ekspert (*Ibid.*, 21, 45), profiit tähenduses kasum (*Ibid.*, 48), renditama tähenduse välja rentima (*Ibid.*, 52), võlgama tähenduses võlgu võtma ja võla(s)tama võlgu andma, võlgu usaldama, krediitima (*Ibid.*, 62), äriala ehk linnaosa, kuhu ärid on peamiselt koondunud (*Ibid.*, 63). Sõna firmaväärtus on seletatud nii – „immateriaalne väärtus, mille suuruse määravad firma hea kuulsus, püsiv ning ostuvõimas ostjaskond, tuntud kaubamärk, eeskujulik organisatsioon, soodus asukoht jms.“ (*Ibid.*, 20). Sõna annuiteet on autor selgitanud kui „summa, mis makstakse igal aastal pikaajalise võla intressideks ning võla osaliseks tasumiseks“ (*Ibid.*, 10). Sõna praak kui „kõlbmata asi või kaup“ (*Ibid.*, 48). Sõna memoriaal on autor selgitanud „põhiraamat kõigi tehingute, v.a kassaoperatsioonid, kronoloogiliseks sissekandmiseks“ (*Ibid.*, 40). Väga huvitav väljend on poolkapitalistlik maa, mille tähenduseks on kirjutatud „Maa, mida iseloomustab vähene kapital, aga rohke tööjõud pindalalise ühiku kohta.“ (*Ibid.*, 48). Sõnal laekuma on tänapäevasesest erinev tähendus – raamatu autor on kirjutanud sõna tähenduseks „riigikassasse kogunema“ (*Ibid.*, 36).

Karl Inno Raamatu „Bilansianalüüs“ lõpus on pealkirja „Oskussõnu“ all toodud paarileheline sõnastik, kus lisaks eestikeelsele tähendusele kirjas ka saksakeelne vaste. Sõnastikust võib leida sõnad võlgumus tähenduses võlgnevus, tulum selgitusega tulude ülejääk kuludest, tulem tähenduses ülejääk, osam dividendi tähenduses, minev käibe tähenduses. Sõna meetod kirjepilt on selles raamatus meetod. (Inno 1935, 211–212)

Väike sõnastik on ka Karl Inno 1942. aastal avaldatud raamatu „Kontoraamistik ja kuluarvestus. Raamatupidamise organiseerimise probleeme.“ lõpus. Seal leiab lisaks eelpool toodud terminitele oskussõnad halduskulu, kahjum, kasum, kasumi lisand, lõpetamata tooted, pikaajalised kohustused, üldkulud, (Inno 1942), aga ka liikmemaksmed liikmemaksude tähenduses, nõutamisväärtus nõudeväärtuse tähenduses ja mahakirjutis amortisatsiooni tähenduses (*Ibid.*).

1944. aastaks oli eestikeelne raamatupidamisalane terminoloogia hästi välja kujunenud ja tänu paljudele sõnaraamatutele ka üheselt mõistetav.

Aastatel 1944–1950 lisandus raamatupidamisalastesse raamatutesse termineid ja väljendeid, mis pole eesti keelele iseloomulikud – näiteks šifr ja šifrid tähenduses number (numbrid), aviis tähenduses teade, otseregulatiiv, tootmise sfäär, korrespondeering (Kiparissov 1946), direktiivne (ehk plaaniline) ja provisoorne bilanss ehk bilanss, mis näitab oodatavat rahalist seisundit teatavaks kuupäevaks (Lokšin 1945, 9), plaanimajandus, sotsialistlik majandus, trust (*Ibid.*, 4).

On ka termineid, mille kirjepilt tänapäevasest veidi erineb, näiteks majandusnähted majandusnähtuste asemel (*Ibid.*, 9), jääke nimetatakse jäätmeks (Lokšin 1945; Vassilenko 1947), kannangud on kannete ja kirjendid kirjete tähenduses (Gleih 1946), asutus asemel asutis (Lavrov, Djatšenko 1949). Tulemus protsentides asemel on kasutatud tulemus protsenteeritakse (Veitsman 1946, 14). Samuti võeti kasutusele mitmeid uusi sõnu, näiteks direktorifond, mille all mõeldi rahalisi vahendeid, mida asutuse juht võis oma äranägemise järgi kasutada (Kiparissov 1946), kontraaktivakonto (Gleih 1946), mida Kiparissov nimetab ka kontraarkirjendiks. Samuti kasutab Kiparissov väljendeid kontrpassivad ja kontraktivad (1946).

Kiparissovi raamatus „Raamatupidamise teooria“ on ka koomilisi väljendeid: näiteks sõna ostjamaksnik ostja asemel, kasumite ja kahjumite konto, mida autor on selgitanud „kuhjete ja kadude kontona“ (Kiparissov, 110) ning turutoodang, mida autor on selgitanud kui toodangut, mis on valmis realiseerimiseks (*Ibid.*, 244). Pikaajalise laenu asemel on kasutatud sõna pikklaen (*Ibid.*,

95); kontode käivate liitmise kohta on kirjutatud „summides iga konto käibeid“ (*Ibid.*, 99). Inno raamatus esinenud minev on asendunud kirjapildiga minem (*Ibid.*, 117).

Vassilenko raamatus „Raamatupidamise kursus tehnikumidele“ on kasutatud sõnu väljati ja väljamine ning väljamishind, kahjumi asemel kaotus, laenamise asemel laenutamine ning kulutuste planeerimise asemel kavastatud kulutused (Vassilenko 1947). Professor Veitsmani raamatust „Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs (kuidas iga kuu kontrollida ettevõtte tööd raamatupidamise ja statistika andmete järgi)“ on laekumata summade asemel kasutatud maksmatiseid (1946, 44) ja mitteplaaniliste tulemuste poolt neelatud kasumi osa ning Gleih raamatus „Raamatupidamise Kursus. Põhialused“ on bilansikirje vaieldavad nõudmised (Gleih 1946) tänapäeval kasutatava tingimuslikud kohustised asemel.

Aastatel 1944–1950 ilmunud raamatute keelekasutus on keeruline ja raskesti arusaadav, tihti ei ole lauseehitus eesti keelele omane. On palju pikki ja segaseid lauseid. Mõned näited: „Töössete arvestuse organiseerimisel on üsna suur tähtsus väärtuste kindlaksmääramisel, mille alusel peab neid esemeid arvestama.“ (Kiparissov 1946, 151); „Selle korrespondeeringu tumestamine võtab sünteetiliselt arvestuselt tema põhiülesande – anda plaani täitmise käigu purgiv iseloomustus, mis võimaldaks selle käigu analüüsimist.“ (*Ibid.*, 91); „Raamatupidamise meetodi eriomadus, väljendudes kontode süsteemis, seisneb kõigepealt selles, et raamatupidamine väljendab, kontrollib ja uurib laiendatud sotsialistliku taastotmise protsessi kolmes läbilõikes..“ (*Ibid.*, 123). „Mõnikord annab näitaja 22 seoses näitajaga 16 („Sortimendi koefitsient“) võimaluse avastada isikute ebaterveid „kommertstendentse“, kes reguleerivad toodangu väljalaskmist ja on valmis suure tasuvuse saavutamise nimel järsult kõrvale kalduma toodete liikide ja sortide kindlaksmääratud vahekorra.“ (Veitsmann 1946, 27).

Aastail 1944–1950 ilmunud raamatute keelekasutus ja terminoloogia ei muutunud eelnevatel aastakümnetel ilmunud raamatutega võrreldes mitte paremaks, vaid halvemaks. Oma mõju selles oli kindlasti nii kehvadel tõlgetel kui ka käsumajanduse tingimustes vene keelest üle võetud terminitel.

Aastatel 1951–1960 ilmusid raamatupidamisalasesse kirjandusse eesti keele moonutused, näiteks avansseerimine ja akteerimine (Bik *et al.*, 1951), dokumendiringe dokumendiringluse tähenduses, lisandatakse lisatakse tähenduses, sõna „üldse“ kasutati kokku tähenduses, teatmeid teateid tähenduses (Gleich, Štšenkov 1951), bilansseerub bilansis näitamise tähenduses ning tarbijas

kooperatsioon tarbijate kooperatiivi tähenduses (Dudov, Elpiner 1954). Kasutusele võeti mõisted püsivad passivad, mille all mõeldi bilansi osa, kuhu kuulusid „eraldised sotsiaalabist, töölised ja teenistujad, eelseisvad maksed ning kreditorid maksmisega toodangu eest osalise valmisaamise järgi“, (Gleich, Štšenkov 1951, 215), akordtasu terviktöö eest makstava tasu tähenduses (*Ibid.*, 83) ja tulude ja kulude bilanss kasumiaruande tähenduses (*Ibid.*, 172). Raamatutes oli ka venekeelseid sõnu, näiteks magasin (Dudov, Elpiner 1954).

Kuigi aastatel 1951–1960 avaldatud raamatute tekst on eelneva perioodi raamatute tekstiga võrreldes ladusam, on ka 1950. aastatel avaldatud raamatutes palju arusaamatuid lauseid: „Valitsus kohustas igat kolhoosi tagama end oma seemnepõldudel kasvatatud kõrgesordilise seemneviljaga.“ (Bik *et al.* 1951, 121); „Sissekandeid žurnaali alatakse kaupade ja taara jääkide ülekandmisega lahtritesse 24–26, mis on arvel iga materiaalselt vastutava isiku juures kuu alguseks.“ (Dudov, Elpiner 1954, 92). On ka mõned spetsiifilised kontode nimetused, näiteks „Töõettevõtjad kapitaaltöödeks ja kapitaalremondiks antud avansside alal“ ja „Töõettevõtjad täidetud kapitaaltööde ja kapitaalremondi alal“ (Gleich, Štšenkov 1951, 36).

Aastatel 1961–1970 ilmusid esimesed eesti autorite poolt eesti keeles kirjutatud raamatupidamisalased raamatud. Parenes kirjutatu lauseehitus ja sõnavara, vähemaks jäi arusaamatuid ja mitmeti mõistetavaid lauseid. Mõningaid eesti keelele mitteomaseid lausekonstruktsioone ja arusaamatuid lauseid siiski leidis: „Nende registrite lahtrite paigutus sõltub kirjendamiseks ettenähtud operatsioonide sisust, olles seetõttu mitmesugune.“ (Parvel *et al.*, 1963, 218); „Aasta algul viiakse samuti välja vastavate käivete kokkuvõtted, arvutatakse saldod järgmise aasta 1. jaanuariks ja kirjendatakse registrisse.“ (*Ibid.*, 234).

Võimuorganid kehtestasid uusi kohustuslikke dokumente ja seetõttu tekkisid ka uued dokumentide nimetused. Näiteks kontokorrentkaart oli dokument deebitoride ja kreditoridega arveldamise arvestamiseks (*Ibid.*, 226), ristmeline register oli register, milles horisontaalsetes ridades asuvad debiteeritavad ja vertikaalsetes ridades krediteeritavad kontod, näidates üheaegselt ühe konto debiteerimist ja teise konto krediteerimist (*Ibid.*, 229), kogumis- ja rühmitusandmikud olid kokkuvõtvad dokumendid, milles kirjendati esmasdokumentide andmeid (*Ibid.*, 244).

Võrreldes varem avaldatud tõlkekirjandusega on 1960. aastatel avaldatud Eesti autorite kirjutatud raamatute tekstid soravamad, lihtsamad ja kergemini arusaadavamad.

Aastatel 1971–1980 ja 1981–1990 avaldatati peamiselt Eesti autorite eesti keeles kirjutatud raamatuid. Uusi raamatupidamisalaseid mõisteid esines nendel perioodidel ilmunud raamatutes vähe, olulisim neist oli maatriksbilanss – maatrikstabeli kujul olev bilanss, milles ridade ja veergude arv on võrdne (Linnaks 1983). Raamatutes on ka moonutatud mõisteid, näiteks kreditiikäive kreditiikäibe tähenduses ja deebetikäive deebetkäibe tähenduses (Linnaks *et al.* 1974, 121). Üldiselt on raamatute tekstid soravad ja hästi mõistetavad, lauseehitus on eesti keelele omane.

Kokkuvõtvalt võib märkida, et raamatupidamisalane sõnavara oli juba 1944. aastaks välja kujunenud ning nõukogude perioodil lisandus uusi oskussõnu vähe. 1940. aastate teisel poolel ja 1950. aastatel Eesti autorite teoseid ei ilmunud, avaldatud raamatud on tõlkekirjandus. Selle perioodi raamatutes on rohkesti moonutatud termineid, arusaamatuid lauseid ja koomilisi väljendeid. Raamatute keeleline tase on erinev, sõltudes tõlkest ja tõlkija raamatupidamisalastest teadmistest.

Alles 1960. aastate alguses ilmusid esimesed Eesti autorite kirjutatud raamatupidamisalaseid raamatud, kuid juba 1960. aastate lõpust alates avaldati peamiselt Eesti autorite kirjutatud. Tõlgete kadumisega parenes oluliselt raamatute lauseehitus ja kasutatav sõnavara, aasta-aastalt jäi vähemaks moonutatud kirjapildiga termineid ning koomilisi ja arusaamatuid lauseid.

2.4. Viiteanalüüs

Viiteanalüüs on üks näitaja, mille järgi teaduslikku kirjandust hinnata. Viimastel aastakümnetel on avaldatud palju uurimistöid, kus teaduslikku kirjandust, nii artikleid kui ka raamatuid, on hinnatud just viiteanalüüsist lähtuvalt.

Viidete analüüsi tähtsusest ja seostest erinevate teadusvaldkondade vahel kirjutavad oma artiklis „On Evaluation Of Faculty Research Impact Of Citation Analysis“ Annette Vincent ja Dianne Ross. Nad jaotavad viidete analüüsi kaheks: suuri viidete andmebaase käsitlevaks elektrooniliseks analüüsiks ja käsitsianalüüsiks. Viimase puhul peavad nad oluliseks üldistavat infot: kui palju viiteid on igas teaduslikus kirjutises keskmiselt, kui palju neist on viiteid artiklitele, kui palju raamatutele ja kui palju muudele allikatele ning kui mitu aastat tagasi avaldatule viidatakse. Samuti peavad nad oluliseks, kui palju viitavad autorid oma teistele töödele. (Vincent, Ross 2000)

Viidete analüüs on üks näitaja, mille järgi on hinnatud ka raamatupidamisalast kirjandust. Viidete esinemise sagedus, st kui tihti on mingile raamatule või artiklile teised autorid viidanud, on viidete hindamise puhul üks olulisemaid näitajaid. D. M. Guffey ja E. C. Ameen toovad oma artiklis „Assessing the Impact and Influence of Contemporary Accounting Research on Elite Accounting Journals: 1984–2003“ ära need autorid, kelle kirjutistele on ajakirjades *Journal of Accounting and Economics*, *Journal of Accounting Research* ja *The Accounting Review* aastatel 1984–2003 kõige rohkem viidatud. (Guffey, Ameen 2005) Samas artiklis on toodud ka nimekiri artiklitest ja raamatutest, millele kõige rohkem on viidatud (*Ibid.*, 2005).

Kõige sagedamini viidatud autorite ja artiklite kohta on teadusartikli kirjutanud ka John C. Aleksander ning Jr. ja Rodney H. Mabry, lähtudes ajakirjades *Journal of Finance*, *Journal of Financial Economics*, *Journal of Financial and Quantitative Analysis* ja *Review of Financial Studies* ajavahemikul 1987–1991 avaldatud artiklitest (Aleksander, *et al.* 1994).

Jayne Elizabeth Bisman on avaldanud artikli „Cite and seek: Exploring accounting history through citation analysis of the specialist accounting history journals, 1996 to 2008“, milles ta uurib viiteid aastatel 1996–2008 ilmunud 546 raamatupidamisalase artikli põhjal. Ta on toonud eraldi välja, kui palju viitavad autorid enda töödele. (Bisman 2011)

Raamatupidamisalase kirjanduse analüüsist on oma artikli „Exploring the Accounting History Research in Turkey: Publishing Patterns of Academics“ avaldanud Ali Coskun, kes on uurinud Türgi raamatupidamisalast kirjandust aastatel 2000–2013. Ta on toonud välja kirjutiste autorite kooslused – analüüsinud, kui palju on mitme autoriga kirjutisi, sh ühe, kahe, kolme ja nelja autoriga artiklite arvu. Samuti on ta uurinud autorite soolist koosseisu, st kui palju on kirjutanud raamatupidamisalaseid artikleid naised ja kui palju mehed. (Coskun 2015)

Käesolevas magistritöös on eestikeelset raamatupidamisalast kirjandust analüüsitud, võttes aluseks magistritöö esimeses peatükis põhjalikumalt tutvustatud raamatud. Kõikides nendes raamatutes esinevaid viiteid on analüüsitud (Lisa 3.). Lisaks on magistritöös eraldi analüüsitud Eesti autorite raamatutes esinevaid viiteid Eesti autorite raamatutele (Lisa 4.).

Töö esimeses peatükis tutvustatud raamatutes esinevad viited on jagatud neljaks (Lisa 3.):

- viideteks sotsialistlikule propagandale;
- viideteks õigusaktidele;

- viideteks autori oma teostele;
- viideteks teiste autorite kirjutistele.

Viited sotsialistlikule propagandale on jaotatud kolmeks:

- viited kommunistliku partei juhtide ja riigitegelaste öeldule ja kirjutatule;
- viited NLKP kongresside materjalidele;
- viited NLKP ajaloole.

Autori enda viited on jaotatud kaheks, lähtuvalt sellest, kas viidatakse samas raamatus või autori teistes raamatutes kirjutatule.

Viited teiste autorite poolt avaldatule (v.a sotsialistlik propaganda) on jaotatud kolmeks:

- viited eesti keeles kirjutavate autorite teostele;
- viited tõlkekirjandusele;
- viited võõrkeelsele kirjandusele.

Tabelist (Lisa 3.) on näha, et kõige rohkem viiteid on raamatupidamise juhendmaterjalide kogumikes – 144 ja 179 viidet. Kõik need on viited õigusaktidele (k.a samades juhendmaterjali kogumikes avaldatule). Ainult õigusaktidele on viidatud ka raamatus „Kolhoosi kahekordne raamatupidamine“. Viiteid on kaheksa.

1940. ja 1950. aastatel avaldatud raamatutes on palju viidatud kommunistliku partei juhtide öeldule ja kirjutatule: raamatus „Raamatupidamise teooria“ 63 viidet 82st; „Raamatupidamine tööstuses, sovhoosides ja kaubanduses“ 11 viidet 18st, „Raamatupidamise Kursus. Põhialused“ 13 viidet 25st, millele lisandub 8 viidet NLKP kongresside materjalidele ja 1 viide NLKP ajaloole.

Esimesed viited teiste eestikeelsete autorite publikatsioonidele on Linnaksi, Ruuveti, Sarapiku ja Sooniku 1974. aastal avaldatud raamatus „Tööstusraamatupidamine“. Viiteid on 5. Raamatus „Tööstusraamatupidamine“ on kõige rohkem viiteid samas raamatus kirjutatule – 14 viidet 44st.

Vaadeldud 23 raamatus on kokku 638 viidet. Tabelist (Lisa 3.) on näha, et kõige rohkem viiteid on õigusaktidele ja nende täitmise juhenditele – 339. Kahes juhendmaterjalide kogumikus kokku on õigusaktidele ja nende täitmise juhenditele viidatud 266 korda, ülejäänud raamatutes kokku 73 korda. 136 viidet võib liigitada sotsialistlikuks propagandaks, 109 korral on viidatud kommunistliku partei ja riigitegelaste kõnedele ja kirjutatule, 18 korral NLKP kongresside materjalidele ja 9 korral NLKP ajaloole. Enamus nendest viidetest jääb 1940. aastatel ja 1950.

aastate alguses avaldatud raamatutesse. Hiljem avaldatud raamatutes väheneb sotsialistlikust propagandast lähtuvate viidete arv oluliselt. Eesti autorite kirjutatud raamatutest on kõige rohkem viiteid sotsialistlikule propagandale Parveli, Ruuveti ja Valgu raamatus „Raamatupidamise alused II“ – 5 viidet kommunistliku partei ja riigijuhtide teostele. Järgneb Luigalehe „Raamatupidamise alused I“, kus on 4 viidet kommunistliku partei ja riigijuhtide teostele. Kõigis teistes raamatutes on sotsialistlikule propagandale viitamist vähem.

Autorite viiteid oma teostele on 96: 93 korral viidatakse samale raamatule ja ainult 3 korda autori varem kirjutatud teostele. Teistele autoritele (v.a. sotsialistlik propaganda) on viidatud kokku 67 korral, neist 20 viidet on eesti autorite teostele.

Vaadeldud raamatutest seitsmes ei ole ühtegi viidet. Need raamatud on „Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs“, „Maksude ja lõivude planeerimine“, „Ülesandeid raamatupidamise üldteooria praktikumideks“, „Raamatupidamise ülesanded“, „Raamatupidamise infosüsteemi alused“, „Ehitusraamatupidamine“ ja „Toitlustusettevõtete raamatupidamise ülesannete kogu“.

Lisas 3. toodud Eesti autorite viited võtab kokku Tabel 1.

Tabel 1. Eesti autorite viidete koondtabel

Raamatu nimi ja autor	Viited				Viiteid kokku
	sotsialistlikule propagandale	õigusaktidele ja nende täitmise juhenditele	autori oma teostele	teiste autorite poolt avaldatule (v.a. sotsialistlik propaganda)	
„Raamatupidamise alused I“ K. Parvel <i>et al.</i>	5	–	–	1	6
„Raamatupidamise alused II“ K. Parvel <i>et al.</i>	1	1	–	–	2
„Raamatupidamise alused“. V. Soo	4	–	–	4	8
„Tööstusraamatupidamine“ E. Linnaks <i>et al.</i> (1974)	–	22	14	8	44
„Raamatupidamise alused I“ V. Luigaleht	4	–	–	–	4
„Raamatupidamise alused II“ V. Luigaleht	–	2	–	5	7
„Raamatupidamise alused III“ V. Luigaleht	–	1	–	–	1
„Raamatupidamise teooria“ E. Linnaks	3	1	11	39	54
„Tööstusraamatupidamine“ E. Linnaks <i>et al.</i> (1984)	–	11	10	5	26
Kokku	17	38	35	62	152

Allikas: Magistritöö autori kokkuvõte

Käesoleva magistritöö esimeses peatükis kirjeldatud raamatutes on Eesti autorite poolt Eesti autorite kirjutatule viidatud neljas raamatus. Nendeks on „Tööstusraamatupidamine“ (1974. aasta väljalase), „Raamatupidamise alused II“, „Raamatupidamise teooria“ ja „Tööstusraamatupidamine“ (1984. aasta parandatud trükk). Kokku on viiteid 20, viidatud on 12 raamatule (Lisa 4.). Kolm korda on viidatud Eduard Kulli raamatule "Tootmise planeerimine tööstusettevõttes", Ilmar Pärtelpoja raamatule "Majandusliku informatsiooni kodeerimine" ning Linnaksi, Ruuveti, Sarapiku ja Sooniku raamatule „Tööstusraamatupidamine“. Kaks viidet on Uno Mereste raamatule "Täiendavaid peatükke majandusliku analüüsi kursusele" ja Vambola Türgi raamatule "Palk sotsialistlikus ühiskonnas". Mõlemale teosele viidatakse raamatu „Tööstusraamatupidamine“ 1974. ja 1984. aasta väljaannetes. Kõigile ülejäänud raamatutele on viidatud vaid üks kord. Eelnevast võib järeldada, et Eesti autorid on teistele autoritele väga harva viidanud ja teistele Eesti autoritele veelgi harvemini.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö „Eestikeelne raamatupidamisalane kirjandus aastatel 1945–1990“ eesmärk oli uurida nõukogudeaegset eestikeelset raamatupidamisalast kirjandust ja välja selgitada, mis oli toleaeelses raamatupidamisalases kirjanduses positiivset ja mis oli negatiivne. Magistritöö autor valis igast aastakümnest välja raamatud, mis on tema arvates sellele perioodile iseloomulikud ja olulised ning analüüsis neid raamatuid põhjalikumalt.

Magistritöö autor püstitas hüpoteesi: nõukogudeaegne raamatupidamine oli väga reglementeeritud ja lihtsakoeline ning seetõttu oli ka raamatupidamisalane kirjandus primitiivne.

Magistritöö põhiosa koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis on antud ülevaade eestikeelsest raamatupidamisalases kirjandusest enne uuritavat perioodi ja kirjeldatud, milline oli sel ajal Eesti poliitiline ja majanduslik olukord. Seejärel on tutvustatud uuritava perioodi raamatupidamisalast kirjandust aastakümnete kaupa. Iga kümnendi kohta on toodud ilmunud teoste ligikaudne arv ja üldiseloomustus. Magistritöö autori valitud raamatuid on iseloomustatud põhjalikumalt.

Raamatute kirjeldamisel on lähtutud järgnevast:

- kas tegemist on eestikeelse originaalteose või tõlkekirjandusega;
- kes on teose autor ja mis on tema kohta teada, kas tegemist on akadeemilise elukutse esindaja või praktikuga;
- kas tegemist on õpiku, raamatupidamise aluseid tutvustava raamatu või teatud valdkonna spetsiifikat käsitleva kirjutisega, kas raamat on mõeldud algajatele või spetsialistidele;
- kas raamatu tekst on ladusalt kirjutatud ja üheselt mõistetav ning milliseid termineid on kasutatud;
- millele ja kui palju on viidatud.

Teises peatükis on võrreldud esimeses peatükis põhjalikumalt tutvustatud trükiseid tänapäeva raamatupidamisalase kirjandusega. Raamatuid on analüüsitud autorite, sisu ja otstarbe,

terminoloogia ja keeltekasutuse ning viidete põhjal. Välja on toodud toleaegete kirjandusteoste plussid ja miinused.

Magistritöö autor on jõudnud raamatuid uurides järgmistele järeldustele.

- Kõigi 1945–1990. aastal raamatupidamisalaseid raamatuid avaldanud autorite haridus ja töökogemus on raamatupidamisalaste raamatute kirjutamiseks sobiv.
- Enamik raamatute autoritest on mehed.
- Sisu ja otstarbe järgi saab raamatupidamisalase kirjanduse jaotada raamatupidamise aluseid käsitlevateks raamatuteks, õppematerjalideks ja teatud valdkonna spetsiifikat käsitlevateks raamatuteks. Kõige rohkem on raamatuid, mis mõeldud õppematerjalideks.
- Nõukogudeaegsed õppekirjanduseks mõeldud raamatud on oma sisult ja kvaliteedilt väga erinevad, kuid kõik need raamatud täitsid oma põhiülesande, st aitasid lugejatel selle aja raamatupidamist tundma õppida, olenemata asjaolust, et autorid ei panustanud õppimise põnevamaks muutmisele.
- Raamatupidamisteooriat on kohati põhjalikult tutvustatud, kuid üheski raamatus raamatupidamisteooriat edasi arendatud ei ole.
- 1945. aastaks oli eestikeelne raamatupidamisalane terminoloogia juba välja kujunenud. Nõukogude perioodil muutus terminoloogia vähe.
- Raamatute sõnavara ja keelekasutus muutusid iga aastakümnega paremaks.
- Eesti keeles avaldatud raamatute sõnavara ja keelekasutus on oluliselt paremad kui tõlkekirjanduse sõnavara ja keelekasutus.
- Nõukogude perioodi algusaastatel avaldatud raamatupidamisalases kirjanduses on palju sotsialistlikku propagandat ja koomilisi väljendeid. Aasta-aastalt sotsialistliku propaganda ja koomiliste väljendite hulk väheneb.
- Kõige enam on raamatupidamisalases kirjanduses viiteid õigusaktidele. Palju on viidatud sotsialistlikule propagandale, kuid aasta-aastalt niisuguste viidete hulk väheneb.
- Eesti autorite kirjutatud raamatutes on vähe viiteid.

Autor leiab, et hüpotees leidis kinnitust: nõukogude ajal oli riiklikult kinnitatud kontoplaan ja väga täpne raamatupidamise reeglistik, mis muutus kogu perioodi jooksul vähe. Raamatupidamisalane

kirjandus oli primitiivne, kirjutatu oli mõeldud üliõpilastele raamatupidamise õpetamiseks ja tegevraamatupidajatele tööülesannete selgitamiseks. Raamatupidamisteooriat edasi ei arendatud.

SUMMARY

ACCOUNTING LITERATURE IN ESTONIAN LANGUAGE DURING 1945–1990

Anne Heinsalu

The aim of the Master's thesis „Accounting Literature in Estonian Language during 1945–1990“ is to research literature on accounting published in the Estonian language during the period of the Estonian Soviet Socialistic Republic and to fathom positive and negative aspects in literature on accounting during that period of time. The author has chosen books from every decade of the time of Soviet Estonia, which are in her point of view important and representative for that period. She has thoroughly analysed these books.

The author had stated a hypothesis: in Estonia accounting during the supremacy of the Soviet Union was very regulated and simple, hence also literature on accounting was primitive.

The main part of the thesis is composed of 2 chapters. In the first chapter, an overview of literature on accounting in Estonian language before the studied period is given. Furthermore, an assessment of the political and economic state of the Republic of Estonia before the dominion of the Soviet Union is given. Also, literature published during the Estonian Soviet Socialistic Republic is described by decades. For every decade an approximate number and a general description for the published literature are given. The author has chosen some books that will be described more thoroughly.

While describing the books the following was taken into account:

- Whether it was originally a piece in Estonian language or translation literature.
- Who was the author, and whether he/she was an representor academics or a practitioner.
- Whether it was a textbook, a book describing the basics of accounting, or an inscription treating specificities of the field, whether it was written for beginners or specialists.
- Whether the text was written fluently and unambiguously, and which terms were used.

- Whether there were references in the book, and which texts did the books refer to.

In the second chapter, writings described in the first chapter are compared to nowadays literature on accounting. The books are analysed by authors, content, purpose, terminology and use of language and by references. Positive and negative aspects of the Soviet-time literature is brought out.

The author of the Master's thesis reached the following conclusions:

- All the authors that wrote literature on accounting during 1945–1990 in the Estonian Soviet Socialistic Republic had an appropriate education and work experience.
- Most of the authors were men.
- By content and purpose the literature on accounting can be divided as follows: books describing the basics of accounting, study materials, and inscriptions dealing with specificities of the field. The greatest number were books meant as study materials.
- Textbooks on accounting written during the period of the Soviet Union in Estonia are very different for their content and quality, but most of these books served their main purpose, that is to say they helped the reader acquire knowledge on accounting, although the authors did not contribute to making the learning more interesting.
- The theory of accounting is described thoroughly, but it is not refined in any of the analysed books.
- By 1945 the terminology of accounting in the Estonian language had already been developed. During the period of the Soviet Union the terminology changed very little.
- The vocabulary and the use of language improved with every decade.
- The vocabulary and the use of language is remarkably better in books originally written in Estonian than in those translated from other languages.
- In the beginning of the Soviet period there was a lot of socialistic propaganda and comical expressions in the literature on accounting. Year by year the proportion of socialistic propaganda and comical expressions lessened.
- The majority of references were to acts of law. A great number referred to socialistic propaganda, but the proportion of this kind of references decreased with time.
- There was a small number of references in books written by Estonians.

The author finds that the hypothesis was proven to be correct: during the period of the Soviet Union in Estonia there were a nationally approved chart of accounts and very specific regulations for accounting, which changed minimally during the period. The literature on accounting was primitive, mainly directed towards students and for the purpose of teaching accounting. The aim was, that assignments would be easier to explain to acting accountants. The theory of accounting was not refined.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Alexander, Jr., J. C., Mabry, R. H. (1994). Relative significance of journals, authors, and articles cited in financial research.– *Journal of Finance*. 49 (2). pp. 697–712.
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=7d41ee50-ca71-468a9df7-c4ac8954c64b%40sessionmgr4007&vid=1&hid=4201> (3. jaanuar 2017)
- Alver, L., Alver, J., Reinberg, L. (2004). *Finantsarvestus: põhikursus*. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2011a). *Majandusarvestus ja rahandus: leksikon*. I, A–L. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2011b). *Majandusarvestus ja rahandus: leksikon*. II, M–Y. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2015). *Majanduse oskussõnu kahe maailmasõja vahelt*. – Emakeele Seltsi Aastaraamat, Nr 61. Kättesaadav: http://kirj.ee/public/ESA/2015/esa_61_2015_9_31.-pdf, (28. detsember 2016)
- Alver, L., Alver, J. (2017). *Finantsarvestus*. Tallinn: Deebet.
- Bik, I. I., Vaštšinski, G. V., Krassanov, S. I., Nazarov, G. S., Sidelkin, N. P., Sobolevski, L.P., Suknov, M. M., Umnov, A. V. (1951). *Kolhoosi kahekordne raamatupidamine*. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.
- Bisman, J. E. (2011). *Cite and seek: Exploring accounting history through citation analysis of the specialist accounting history journals, 1996 to 2008*. *Accounting History* 16 (2) 161–183
Kättesaadav: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/-1032373210396336> (3. jaanuar 2017)
- Coskun, A., Gungormus, A. H. (2015). *Exploring the Accounting History Research in Turkey: Publishing Patterns Of Academicians*. MCSER Publishing, Rome-Italy Vol 6 No 4,
Kättesaadav: <file:///C:/Users/anne/Downloads/6936-26816-1-PB.pdf>, (28. detsember 2016)
- Dudov, J. N., Elpiner, S. G. (1954). *Raamatupidamine tarbijaskooperatsioonis: Praktiline käsiraamat*. I osa. Tallinn: Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit.
- Efendi, J., Mulig, E. V., Smith, L. M. (2006). *Information Technology and Systems Research Published in Major Accounting Academic and Professional Journals*. Vol. 3, pp. 117–128.
Kättesaadav: <http://www.cluteinstitute.com/ojs/index.php/-JABR/article/view/-2032/2221> (3. jaanuar 2017)
- Gleih, J. (1946). *Raamatupidamise kursus: põhialused*. Tallinn: Pedagoogiline Kirjandus.

- Gleich, J., Štšenkov, S. A. (1951). *Raamatupidamine tööstuses, sovhoosides ja kaubanduses*. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.
- Guffey, D. M., Ameen, E. C. (2005). *Assessing the impact and influence of contemporary accounting research on elite accounting journals: 1984-2003*. – Journal of Accounting and Finance Research. Vol. 13, No. 1, pp. 89–109. Kättesaadav: https://www.researchgate.net/publication/256485641_Assessing_the_impact_and_influence_of_Contemporary_Accounting_Research_on_elite_accounting_journals_1984-2003 (3. jaanuar 2017)
- Haljaspõld, H. (1935). *Ärielu manuaal I. Kaubanduslik terminoloogia koos saksakeelse võtmega*. Tallinn: Tarbeteos.
- Horngren, C. T., Harrison, W. T. Jr., Oliveri, M. S. (2012). *Accounting*. Global Edition. Harlow, England: Pearson Education Limited
- Ibrus, L. (1922). *Raamatupidamise õpiraamat*. Tallinn: Rahvaülikool Tallinna.
- Inno, K. (1935). *Bilansianalüüs. Ettevõtte bilansside analüüsimise käsiraamat*. Tartu. Autori Kirjastus.
- Inno, K. (1942). *Kontoraamistik ja kuluarvestus. Raamatupidamise organiseerimise probleeme*. Tartu. Autori Kirjastus.
- Juhendmaterjalide kogumik raamatupidamisarvestuse alal*. (1950). Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.
- Kaju, H. (1983). *Ehitusraamatupidamine*. Tallinn: Valgus.
- Kallas, K. (1981). *Raamatupidamise infosüsteemi alused*. Tallinn: Valgus.
- Kallas, K. (2002). *Finantsarvestuse alused*. Tallinn: K. Kallas.
- Kieso, D. E, Weygandt, J., Warfield, T. D. (2011). *Intermediate Accounting*. Volume 1. IFRS Edition. United States of America: John Wiley & Sons.
- Kieso, D. E, Weygandt, J. Warfield, T. D. (2011). *Intermediate Accounting*. Volume 2. IFRS Edition. United States of America: John Wiley & Sons.
- Kiparissov, N. A. (1946). *Raamatupidamise teooria*. Tartu: RK Teaduslik Kirjandus.
- Krinal, V. (1999). *Tartu Ülikooli majandusteaduskonna minevikust ja tänapäevast*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Lavrov, V., Djatšenko, N. (1949). *Maksude ja lõivude planeerimine*. Tallinn: Pedagoogiline Kirjandus.
- Linnaks, E., Ruuvet, A., Sarapik, J., Soonik, E. (1974). *Tööstusraamatupidamine*. 1. tr. Tallinn: Valgus.

- Linnaks, E., Ruuvet, A., Sarapik, J., Soonik, E., Riit, P, Tomson, M. (1984). *Tööstusraamatupidamine*. 2. tr. Tallinn: Valgus.
- Linnaks, E. (1983). *Raamatupidamise teooria*. Tallinn: Valgus.
- Lokšin, A. (1945). *Tööstusettevõtte bilanss ja selle analüüs. Abiks kaadrite majanduslikus väljaõppes*. Tallinn: Pedagoogiline Kirjandus.
- Luigaleht, V (1978). *Ülesandeid raamatupidamise üldteooria praktikumideks*. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Luigaleht, V (1979). *Raamatupidamise alused*. I. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Luigaleht, V (1981). *Raamatupidamise alused*. II. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Luigaleht, V. (1982). *Raamatupidamise alused*. III. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Majandusharidus ja -teadus Tartu Ülikoolis*. (2015). Tartu: Eesti Ülikoolide Kirjastus.
- Nikitina-Kalamäe, M. (2011). *Finantsarvestuse aluste ülesannete kogu*. Tallinn: Deebet.
- Nobels, T., Mattison, B., Matsumura, E. M. (2015). *Horngren`s Accounting*. Ninth Edition. Global Edition. Harlow, England: Pearson Education Limited.
- Nobels, T., Mattison, B., Matsumura, E. M. (2016). *Horngren`s Accounting. The Financial Chapters*. Eleventh Edition. Harlow, England: Pearson Education Limited.
- Nuut, A. (1999). *Raamatupidamise põhikursus*. Tallinn: A. Nuut.
- Parvel, K., Ruuvet, A., Valk, V. (1963). *Raamatupidamise alused*. I. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Parvel, K., Ruuvet, A., Valk, V. (1963). *Raamatupidamise alused*. II. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Raamatupidamise ülesanded*. (1985). /Koost. E. Linnaks, J. Sarapik. Tallinn: Tallinna Polütehniline Instituut.
- Raamatupidamise juhendmaterjalide kogumik. (1964). Tallinn: Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo.
- Rebane, M., Visberg, A.-E. (1998). *Sissejuhatus raamatupidamisse*. Tallinn: Külim.
- Rittich, N. (1931). *Praktiline raamatupidamine iseõppimiseks*. Paide: Oma Kirjastusel.
- Soo, V. (1965). *Raamatupidamise alused*. Tallinn: Eesti Raamat.
- Tallinna Tehnikaülikooli Majandusteaduskond 1940–2010*. (2010). Toimet./koost. E. Kalle. Tallinn: TTÜ Kirjastus.
- Tartu Ülikooli Majandusteaduskond 70/40*. (2008). /Toimet. J. Sepp, T. Haldma. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

- Tikk, J. (2016). *Finantsarvestus*. 4. tr. Tallinn: J. Tikk.
- Toitlustusettevõtete raamatupidamise ülesannete kogu*. (1990). /Koost. J.Sarapik. Tallinn: Tallinna Polütehniline Instituut.
- Valimik majanduslike oskussõnu*. (1935). Tallinn: Eesti Tarvitajaühistute Keskühistu Kirjastus.
- Vassilenko, P. (1947). *Raamatupidamise kursus tehnikumidele*. Tallinn: Pedagoogiline Kirjandus.
- Veitsman, N. (1946). *Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs: [kuidas iga kuu kontrollida ettevõtte tööd raamatupidamise ja statistika andmete järgi]*. Tallinn: Pedagoogiline Kirjandus.
- Vincent, A., Ross, D. (2000). *On evaluation of faculty research impact of citation analysis.*– Journal of Applied Business Research. 16 (2), pp. 1-14. 27.09.2016 Kättesaadav: <http://www.cluteinstitute.com/ojs/index.php/JABR/article/view/2032/2221> (3. jaanuar 2017)
- Медведев, М. Ю., Назаров, Д. В. (2007). *История русской бухгалтерии*. Москва: Бухгалтерский учет.

LISAD

Lisa 1. Raamatute autorite töötamine ülikoolides

Autor	TRÜ	TPI	EPA	Muu õppeasutus	Teaduskraad	Amet	Teoreetik	Praktik	Valdkond
N. Veitsman	-	-	-	+	doktor	professor	+	+	ettevõtete majandustegevuse analüüs ja bilansiteooria
N. Kiparissov	-	-	-	+	doktor	professor	+	+	raamatupidamise üldprobleemid, bilansiõpetus ja kaubandus-raamatupidamine
S. A. Štšenkov	-	-	-	+	doktor	professor	+	+	raamatupidamise üldprobleemid, raamatupidamise dokumentatsioon
K. Parvel	+	-	-	+	ökonoomikakandidaat	õppejõud, vanem-õpetaja, kateedri juhataja, dotsent	+	+	kaubandusraamatupidamine, raamatupidamine
A. Ruuvet	+	+	-	+	ökonoomikakandidaat	õppejõud, dotsent	+	+	raamatupidamine kaubanduses ja tööstuses
V. Valk	+	+	-	+	magister	õppejõud, dotsent	+	+	raamatupidamise alused, raamatupidamise üldkursus
V. Soo	-	-	+	-	-	õppejõud, dotsent; EPA raamatupidamise kateedri ja ettevalmistus-osakonna juhataja	+	-	raamatupidamise teooria ja raamatupidamise alused, põllumajandusstatistika ning tootmise organiseerimine ja planeerimine põllumajandusettevõtetes
E. Linnaks	-	+	-	+	majandusdoktor	professor	+	+	raamatupidamine, statistika ja majandusanalüüs; žurnaalorderisüsteemi juurutaja

Lisa 1. järg

Autor	TRÜ	TPI	EPA	Muu õppeasutus	Teaduskraad	Amet	Teoreetik	Praktik	Valdkond
K. Kallas	-	+	-	-	majandusdoktor	õppejõud, dotsent, professor, majandusarvestuse instituudi juhataja	+	+	finantsarvestus, kuluarvestus, raamatupidamise normatiivaktid
J. Sarapik	-	+	-	-	ökonomikakandidaat	assistent, vanemõpetaja,	+	-	raamatupidamise õpetamise metoodika
E. Soonik	-	+	-	-	magister	õppejõud, dotsent	+	+	tööstusraamatupidamine
H. Kaju	-	+	-	-	ökonomikakandidaat	õppejõud, vanemõpetaja, dotsent	+	+	raamatupidamine kaubanduses, tööstuses ja ehituses
P. Riit	-	+	-	-	ökonomikakandidaat	vanemõpetaja, raamatupidamise kateedri juhataja, dotsent	+	+	põhivara arvestus ja analüüs
M. Tomson	-	+	-	+	ökonomikakandidaat	õppejõud	+	+	tööstusraamatupidamine, kuluarvestus, omahinna kalkuleerimine
V. Luigaleht	+	-	-	-	-	vanemõpetaja, õppejõud, majandus-teaduskonna õppeprodekaani kt jm	+	-	Raamatupidamine, kaubandus-raamatupidamine

Allikas: Magistritöö autori kokkuvõte (Alver, Alver, 2011a, b; Медведев, М. Ю., Назаров, 2007)

Lisa 2. Raamatute liigitus

Raamat/autor	Raamatupidamise alused	Õppe- materjal	Muu	Algaja- tele	Edasi- jõudnu- tele	Märkused
„Tööstusettevõtte bilanss ja selle analüüs“ A. Lokšin	-	-	+	-	+	-
„Raamatupidamise Kursus. Põhialused“ E. I. Gleih	-	+	-	+	+	-
„Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs“ N. Veitsman	-	-	+	-	+	-
„Raamatupidamise teooria“ N. Kiparissov	+	-	-	+	+	sobiks ka õpikuks
„Raamatupidamise kursus tehnikumidele“ P. N. Vassilenko	-	+	-	+	+	-
„Maksude ja lõivude planeerimine“ V. Lavrov ja N. Djatšenko	-	-	+	-	+	-
„Juhendmaterjalide kogumik raamatupidamisarvestuse alal“	-	-	+	-	+	seaduste kogu
„Kolhoosi kahekordne raamatupidamine“ I. I. Bik <i>et al.</i>	-	+	-	+	+	-
„Raamatupidamine tööstuses, sovhoosides ja kaubanduses“ E. I. Gleich ja S. A. Ššenkov	-	+	-	-	+	-
„Raamatupidamine tarbijaskooperatsioonis. Praktiline käsiraamat. Esimene osa.“ J. N. Dudov ja S. G. Elpiner	-	+	-	-	+	-
„Raamatupidamise alused I“ K. Parvel <i>et al.</i>	-	+	-	+	-	-
„Raamatupidamise alused II“ K. Parvel <i>et al.</i>	-	+	-	+	-	-
„Raamatupidamise juhendmaterjalide kogumik“	-	-	+	-	+	seaduste kogu
„Raamatupidamise alused“. V. Soo	+	+	-	+	+	-
„Tööstusraamatupidamine“ E. Linnaks <i>et al.</i>	-	+	-	-	+	-
„Ülesandeid raamatupidamise üldteooria praktikumideks“ V. Luigaleht	-	+	-	+	-	-
„Raamatupidamise alused I“ V. Luigaleht	+	+	-	+	-	-
„Raamatupidamise alused II“ V. Luigaleht	+	+	-	+	-	-
„Raamatupidamise alused III“ V. Luigaleht	+	+	-	+	-	-
„Raamatupidamise teooria“ E. Linnaks	+	+	-	+	+	-

Lisa 2. järg

Raamat/autor	Raamatupidamise alused	Õppe- mater- jal	Muu	Algaja- tele	Edasi- jõudnu- tele	Märkused
„Raamatupidamise infosüsteemi alused“ K. Kallas	-	+	-	+	+	-
„Ehitusraamatupidamine“ H. Kaju	-	+	-	-	+	-
„Tööstusraamatupidamine“ E. Linnaks <i>et al.</i>	-	+	-	-	+	-
„Raamatupidamise ülesanded“ E. Linnaks ja J. Sarapik	-	+	-	+	+	-
„Toitlustusettevõtete raamatupidamise ülesannete kogu“ J. Sarapik	-	+	-	+	+	-

Allikas: Magistritöö autori kokkuvõte

Lisa 3. Viited

Raamatu nimi ja autor	Viited									Viiteid kokku
	Sotsialistlikule propagandale			Õigusaktidele ja nende täitmise juhenditele	Autori oma viidetele		Teiste autorite poolt avaldatule (v.a sotsialistlik propaganda)			
	Kom. partei juhitidele ja riigitegelastele	NLKP kongresside materjalidele	NLKP aja-loole		samale raamatule	teistele raamatutele	eesti-keelsetele autoritele	tõlkekirjan-dusele	võõr-keelsele kirjan-dusele	
„Tööstusettevõtte bilanss ja selle analüüs“ A. Lokšin	2	1	–	2	2	–	–	–	1	8
„Raamatupidamise Kursus. Põhialused“ E. I. Gleih	13	8	1	3	–	–	–	–	–	25
„Ettevõtte majanduslike näitajate analüüs“ N. Veitsman	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
„Raamatupidamise teooria“ N. Kiparissov	63	3	6	4	–	2	–	–	4	82
„Raamatupidamise kursus tehnikumidele“ P. N. Vassilenko	2	3	1	13	–	–	–	–	–	19
„Maksude ja lõivude planeerimine“ V. Lavrovi ja N. Djatšenko	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
„Juhendmaterjalide kogumik raamatupidamisarvestuse alal“	–	–	–	141	3	–	–	–	–	144
„Kolhoosi kahekordne raamatupidamine“ I.I. Bik <i>ed al</i>	–	–	–	8	–	–	–	–	–	8

Lisa 3. järg

Raamatu nimi ja autor	Viited									Viiteid kokku
	Sotsialistlikule propagandale			Õigusaktidele ja nende täitmise juhenditele	Autori oma viidetele		Teiste autorite poolt avaldatule (v.a sotsialistlik propaganda)			
	Kom. partei juhitidele ja riigitegelastele	NLKP kongresside materjalidele	NLKP aja-loole		samale raamatule	teistele raamatutele	eesti-keelsetele autoritele	tõlkekirjandusele	võõr-keelsele kirjandusele	
"Raamatupidamine tööstuses, sovhoosides ja kaubanduses" E. I. Gleich ja S. A. Štšenkov	11	–	1	4	2	–	–	–	–	18
„Raamatupidamine tarbijaskooperatsioonis. Praktiline käsiraamat. Esimene osa.“ J. N. Dudov ja S. G. Elpiner	1	–	–	1	1	–	–	–	–	3
„Raamatupidamise alused I“ K. Parvel <i>et al.</i>	5	–	–	–	–	–	–	–	1	6
„Raamatupidamise alused II“ K. Parvel <i>et al.</i>	–	1	–	1	–	–	–	–	–	2
„Raamatupidamise juhendmaterjalide kogumik“	2	1	–	125	51	–	–	–	–	179
„Raamatupidamise alused“. V. Soo	3	1	–	–	–	–	–	–	4	8
„Tööstusraamatupidamine“ E. Linnaks <i>et al.</i> (1974)	–	–	–	22	14	–	5	1	2	44
„Ülesandeid raamatupidamise üldteooria praktikumideks“ V. Luigaleht	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Lisa 3. järg

Raamatu nimi ja autor	Viited									Viiteid kokku
	Sotsialistlikule propagandale			Õigusaktidele ja nende täitmise juhenditele	Autori oma viidetele		Teiste autorite poolt avaldatule (v.a sotsialistlik propaganda)			
	Kom. partei juhitud ja riigitegelastele	NLKP kongresside materjalidele	NLKP ajaloole		samale raamatule	teistele raamatutele	eesti-keelsetele autoritele	tõlkekirjandusele	võõrkeelsele kirjandusele	
„Raamatupidamise alused I“ V. Luigaleht	4	–	–	–	–	–	–	–	–	4
„Raamatupidamise alused II“ V. Luigaleht	–	–	–	2	–	–	2	–	3	7
„Raamatupidamise alused III“ V. Luigaleht	–	–	–	1	–	–	–	–	–	1
„Raamatupidamise teooria“ E. Linnaks	3	–	–	1	10	1	9	5	25	54
„Tööstusraamatupidamine“ E. Linnaks <i>et al.</i> (1984)	–	–	–	11	10	–	4	–	1	26
„Raamatupidamise ülesanded“ E. Linnaks ja J. Sarapik	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
„Toitlustusettevõtete raamatupidamise ülesannete kogu“ J. Sarapik	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kokku	109	18	9	339	93	3	20	6	41	638
Kõik kokku	136			339	96		67			638

Allikas: magistritöö autori kokkuvõte

Lisa 4. Eestikeelsete autorite viited Eesti autorite raamatutele

Raamat, millele on viidatud	„Tööstus- raamatupidamine“ (1974), E. Linnaks <i>et al.</i>	„Raamatupidamise alused II“ V. Luigaleht	„Raamatu- pidamise teooria“ E. Linnaks	„Tööstusraamatu- pidamine“ (1984), E. Linnaks <i>et al.</i>	Kokku
„Tootmise planeerimine tööstusettevõttes“ E. Kull	2	–	–	1	3
„Täiendavaid peatükke majandusliku analüüsi kursusele“ U. Mereste	1	–	–	1	2
„Majandusliku informatsiooni kodeerimine“ I. Pärtelpoeg	1	–	1	1	3
„Palk sotsialistlikus ühiskonnas“ V. Türk	1	–	–	1	2
„Tööstusraamatupidamine“ 1974 E. Linnaks <i>et al.</i>	–	2	1	–	3
„Panga- ja tööstuse raamatupidamine. II“ K. Müller	–	–	1	–	1
„Tööstuslik kalkulatsioon“ V. Valk	–	–	1	–	1
„Raamatupidamise õpetus“ J. Tammo	–	–	1	–	1
„Eesti - Saksa sõnaraamat“ F., J. Wiedemann	–	–	1	–	1
„Kodune raamatupidamine iga ühele“ W., K. Sepp	–	–	1	–	1
„Raamatupidamise aine ja ülesanded majandusküberneetika aspektist“ U. Mereste	–	–	1	–	1
„Andmetöötamise riistvara“ U. Agur	–	–	1	–	1
Kokku	5	2	9	4	20

Allikas: Magistritöö autori kokkuvõte